

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 120 Din,
za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 2 D in 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
rezen, podeljke in
dneve po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Radičev mandat

Ljubljana, 5. jul.

Stjepan Radič je dobil mandat za sestavo delovne koncentracijske vlade. S tem je podan krizi pravičen razvoj, kakor je bil zamišljen. Stjepan Radič kot voditelj opozicije in kot voditelj hrvatskega naroda, ki v odstopitvi vladi ni bil zastopan, je dobil od krone mandat, da on v označenem svojem svojstvu prevzame vodstvo državne politike v svoje roke ob sodelovanju drugih parlamentarnih skupin. S tem so na široko odprta vrata opoziciji, ki se je doslej pritoževala, da v vladi ni zastopana, da udeležuje svoja mišljenja in načrte.

Opozicija je po onem nesrečnem dogodku v parlamentu prav posebno naglašala, da hoče zadoščenja in reparacij. Mi sicer nismo nikdar izvedeli, kakšne naj bi bile te reparacije, zato tudi nismo mogli vedeti, če in v koliko so potrebne. Saj je ugotovljeno, da je zločin bil delo posameznika in da bo edino zadoščenje moglo dati le sodišče. Popolna reparacija stanja pred zločinom pa je žalibog izven mej človeških moči. Toda, če je opozicija mislila, da ji je treba zahtevati kake politične reparacije, potem na medjestvo, da je voditelj hrvatskega naroda Stjepan Radič dobil mandat za sestavo delovne koncentracijske vlade, priča, da je to mnogo več kot vsako drugo politično zadoščenje hrvatskemu narodu. S tem se Hrvatom nudi prilika, da njihov politični voditelj postane vodja celokupne državne politike, katera ima iti za tem, izvesti v dejanje misel popolnega narodnega soglasja v državi, izvesti do temelja idejo soglasja med Slovenci, Hrvati in Srbi ter posebej še urediti odnose med Srbi in Hrvati. Za to — lahko rečemo — zgodovinsko priliko se je izbrala tista oseba iz vrst Hrvatov, ki ima med njimi največjo avtoriteto, da v njihovem imenu lahko deluje. S tem dejstvom pa se tudi opoziciji nudi najsijajnejša prilika, da ublaži in likvidira končno in za vselej tiste razmere, o katerih je vedno trdila, da so zastrupljene in nezdrave.

Kdor s tega vidika motri dejstvo Radičevega mandata, mora priznati, da bodo Hrvati, če nočejo zamuditi zgodovinskega trenutka, priliko porabili in sprejeli ne le ponujeno jim roko, ampak tudi ponujano jim važno in vodilno vlogo. Prav zato danes ne moremo verjeti nekim intrasigentnim glasovom, ki se slišijo iz Zagreba in ki govore o novi preorijentaciji Hrvatov nazaj k politiki pred 1924. Ti glasovi vabijo nazaj k nesrečni abstinenici, ki je Hrvatom in Slovencem in celi državi prinesla toliko gorja, toliko škode ter je baš ona ustvarila razmere, vsled katerih trpimo vsi, in z nami cela država še danes.

Ne moremo verjeti, da bi ti glasovi bili glasniki hrvatskega naroda in njegovih legitimnih zastopnikov. Kajti ne moremo si misliti, da bi vodstvo hrvatskega naroda vodilo svoj narod premišljeno in preudarno v novo nesrečo. Vrnitev k nesrečni abstinenici bi pomenila nedogledno nesrečo, večjo za Hrvate same kot za državo. To bi bil nezasiščen čin, ki bi na en mah razbil in raztrgal vse, kar se je doslej s tolikimi težavami in žrtvami uredilo. To bi bil čin, ki bi zbudil opravičeno moralno ogorčenje pri vseh, ki so doslej simpatizirali in simpatizirajo s Hrvati, vzbudil bi soglasno obsodbo vseh, ki delajo in žele, da se izvede v življenje ideja splošnega narodnega soglasja, za katero je danes razpoloženje večje in jačje kakor kdajkoli poprej. Danes se ta ideja splošnega narodnega soglasja uveljavlja, temelj za tako politiko je danes psihološko podan. S takim činom, ki ga oznanjajo nekateri zagrebški glasovi, pa bi mesto ideje narodnega soglasja nastopil nov boj. Zato bi hrvatsko zastopstvo samemu sebi in svojemu narodu storilo strašno krivico, naprtilo novo ogromno zgodovinsko krivdo.

Zato v te glasove ne verujemo. Zdrav človek mora biti optimist. eš bolj velja to za zdravega politika. Prav radi tega ne verujemo, da bi hrvatsko zastopstvo šlo na pota take katastrofalne politike, ki izvira iz bolnega pesimizma in bolesterne zakrknjenosti. Previsoko cenimo zdravi politični instinkt hrvatskega naroda in zdravi politični razum njegovega vodstva, da bi v kaj takega mogli verjeti. Pač pa verujemo in želimo, da bo Stjepan Radič sprejel ponujeni mandat ter tako sprejel zgodovinsko nalogo, v imenu Hrvatov in za Hrvate kakor tudi za Slovence in Srbe ter celo državo izvesti idejo splošnega narodnega soglasja.

To želimo in pričakujemo kot Slovenci in prijatelji hrvatskega naroda. To želimo kot državljani te države, ki z vsem svojim prebivalstvom komaj čaka trenutka, ko se

Vse za sporazum s Hrvati

r Belgrad, 5. julija. (Tel. »Slov.«) Iz predsedništva vlade se je danes izdalo sledeče obvestilo:

»G. Aca Stanojevič je bil v sredo, 4. julija, poklican kot prvi na konzultiranje v imenu NRS. G. Stanojevič je v razgovoru o položaju izjavil, da bi želel, predno bi izrazil svoje mišljenje, stopiti v stik s Stjepanom Radičem. G. Stanojevič je v razgovoru o položaju izjavil, da bi želel, predno bi izrazil svoje mišljenje, stopiti v stik s Stjepanom Radičem. G. Stanojevič je še istega dne prošil za sestanek z Radičem. Dobil je odgovor, da g. Stjepan Radič ne želi razgovora niti z g. Stanojevičem niti s katerikoli zastopnikom današnje skupščinske večine.

V avdienci, ki jo je imel danes popoldne v dvoru, je g. Stanojevič obvestil N. V. kralja o svojem poskusu, razgovarjati se z g. Stjepanom Radičem, kakor tudi o odgovoru, ki ga je dobil. G. Stanojevič je izjavil, da pod takšnimi okolišninami ne bi mogel sprejeti ponudene misije, da sestavi koncentracijsko vladu. Po tem Stanojevičevem obvestilu se bodo konzultiranja na dvoru nadaljevala.

Stališče, ki ga je zavzel Stjepan Radič, je iznenadilo. Dočim so vse stranke prožile bratsko roko pomirljivosti zastopnikom Hrvatov, je Stjepan Radič na grob, v občejanju med zastopniki parlamentarnih skupin nenavaden način sploh odklonil razgovore s tovariši iz skupščine. Dasi ravno ta gesta predstavlja težko žalitev vseh ostalih strank in bi bil v drugih razmerah najboljši odgovor, da tudi zastopniki drugih strank prekinajo vse občejanje, je vendar v vseh krogih prevladovalo pomirljivo stališče in obstoja še vedno najiskrenejša želja, da se hrvatskim zastopnikom na vsak način omogoči sodelovanje v vladi. Zato so se danes nadaljevala konzultiranja.

Preko Pribeževića je dobil mandat za sestavo vlade Stjepan Radič. Misli se pa, da Stjepan Radič tega mandata niti sprejel ne bo oziroma, da ga ne bo izvršil. V krogih vladne večine so mnenja, da bi bila velika napaka, če bi Stjepan Radič mandat odklonil, kajti stranke vladne večine so pripravljene doprinesiti vse žrtve, da bi prišlo do skupnega sodelovanja s hrvatskimi zastopniki, da bi se na ta način še enkrat ponovno prožila hrvatskim zastopnikom možnost, da jasno in odkrito pokažejo, kaj želijo in kake so zahteve hrvatskega naroda. Hrvatom se bo šlo do skrajnih meja na roke. Vendar pa se pričakuje tudi od strani hrvatskih zastopnikov, da bodo popustili v svoji ekstremnosti in na bratsko ponudbo dali tudi bratski odgovor.

V slučaju, če ne bi moglo priti do sestave koncentracijske vlade radi odklonilnega in ekstremnega Radičevega stališča, so politični krogi mnenja, da bi bila edina rešitev ta, da se ponovno sestavi vlada iz zastopnikov strank današnje vladne večine. Delovanje v skupščini se želi, ker je delo v narodni skupščini danes bolj kakor kdaj potrebno. Zato se že vršijo v javnosti razgovori o tej možnosti in se kandidati tako za predsednika kakor za posamezne ministre že imenujejo. Vendar se bodo, ponavljamo, podvzeli vsi koraki, da pride do sporazumne rešitve sedanje krize.

Stanojevič vrnil, Radič dobil mandat

r Belgrad, 5. jul. (Tel. »Slov.«) Stanojevič je bil danes od 9. do 10. ure na referatu pri N. V. kralju. Ko je odhajal, je dejal: »Nimam mandata. Sedaj nimam nič. Če se vidimo popoldne, vam bom morda lahko nekaj rekel.« Nato je odšel k predsedniku vlade, kjer je ostal dalj časa. Po njegovem obisku se je izdal komunike, ki ga priobčujemo na prvem mestu.

G. Stanojevič je včeraj ob priliki svoje avdiencie dobil od krone nalog, da pregleda, ali je mogoče sestaviti koncentracijsko vladu ali ne. Takoj davi je po Radičevem zdravniku dr. Kostiću poskusil stopiti v stik z g. Stjepanom Radičem. Po Kostiću je dobil od Stjepana Radiča sledeč odgovor: »G. Radič se ne mara razgovarjati z nikomur, ki prihaja iz te skupščine in odklanja vsak sestanek s katerikoli zastopnikom te skupščine, ki hoče, da se dela s to skupščino.«

Ta odgovor je g. Stanojeviča zelo iznenadil. Tem preje, ker se je pojavil kot nevtralna oseba in je hotel na vsak način omogočiti pomiritev.

Po Stanojevičevi avdienci je bil dopoldne

sprejet v avdienco zun. minister g. dr. Marinković. Po tej avdienci pa je minister dvor g. Janković poslal g. Stjepanu Radiču pismo, v katerem ga poziva, naj pride ob 5. k N. V. kralju, če mu zdravje dopušča, če ne pa naj določi zastopnika, ki lahko govori v njegovem imenu. Ko je Stjepan Radič sprejel to pismo, je takoj poklical Pribeževića ter ga pooblastil, da v njegovem imenu gre v avdienco in da lahko v njegovem imenu govori.

Pribežević je bil kot tak popoldne ob 5. sprejet v avdienco, ki je trajala nad eno uro. Po tej avdienci je Pribežević odšel v bolnico k Stjepanu Radiču, kjer so ga pričakovali časniki. Dejal jim je: »Sedaj vam ne morem ničesar reči. Najprej grem k Stjepanu Radiču s posebnim misijo. Med 9. in 10. se zopet vrnem v dvor.« Časniki: »To pomenja, da imate mandat?« Pribežević: »V gotovem smislu imam mandat.« Nato je odšel Pribežević v sobo k Stjepanu Radiču in ostal pri njem skoro do 9. ure.

Kakor se v političnih krogih smatra, je Stjepan Radič ta mandat odklonil. S tem so današnja konzultiranja končana.

Radičevci odklanjajo sporazum?

r Zagreb, 5. julija. (Tel. »Slov.«) Snoči se je vršila v Seljačkem domu komemoracija žrtv v narodni skupščini. Pri tej priliki je podpredsednik HSS Predavec imel govor, v katerem je dal kategorične odklonilne izjave, ki so iznenadile. Izjave so tako kategorične, da je onemogočena skoro vsaka možnost za sporazum med HSS in ostalimi strankami.

rem je dal kategorične odklonilne izjave, ki so iznenadile. Izjave so tako kategorične, da je onemogočena skoro vsaka možnost za sporazum med HSS in ostalimi strankami.

Mišljenje v Zagrebu

č Zagreb, 5. jul. (Tel. »Slov.«) Politični krogi brez ozira na strankarsko pripadnost so mnenja, da je z demisijo vlade nastopila najtežja kriza, kar smo jih imeli od postanka države. V prvi vrsti se misli, da bo trajala dolgo časa in da bo ta čas moralo zaostati mnogo stvari, ki bi se v interesu ljudstva in države morale rešiti. Zato se iz krogov uglednih osebnosti, pa tudi iz vrst KDK čujejo mišljenja, da bi bilo treba pričakovati rešitve naše notranje krize po ureditvi odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Misli se, da bi bila tedaj mnogo ugodnejša tla

država uredi na temelju popolne ravnopravnosti vseh. Na tem temelju se uredi tudi zunanja konsolidacija in gospodarska okrepitev celote.

Gospod Stjepan Radič ima danes v rokah veliko stvar.

imeti nobeni odnosi s člani bivše vlade. Misli se, da bo KDK pristala edino na izvenparlamentarno uradniško vladu, ki bi nekaj časa vodila posle, nato pa bi izvedla svobodne volitve. KDK se nadeja, da bi se v tem slučaju okrepila. Posebno, da bi v prečanskih krajih oslabilila vse stranke, ki bi ne šle za politično linijo KDK.

V krogih KDK se misli, da bo šla KDK na volitve z revizionističnim geslom. Poleg tega bi vrgla med volivce kulturno-bojna gesla, s katerimi upa oslabiliti SLS in uničiti HPS.

Motreč politični položaj, piše »Narodna Politika« v uvodniku, da ima Stjepan Radič zdaj odločilno besedo in da je od njega odvisen uspeh hrvatske politike. O položaju piše sledeče: »da je prišel zgodovinski čas s hrvatskega stališča, da Radič pred krono in pred srbijskimi strankami pove, da se mora izvesti revizija ustave na temelju, ki bo jamčil vse atribute hrvatske državnosti s hrvatskim saborom v Zagrebu in hrvatsko vladu v Zagrebu. Radič mora to stališče naglasiti tembolj, ker je to zahteva večine njegovega kluba in ker se bodo okrog tega stališča zbirale vse revizionistične struje. Državna kriza se mora danes rešiti edinole na ta način, da se izvede federalistično-avtonomistična ureditev države, tako da bo državna celota sestavljena iz Srbije, Hrvatske in Slovenije.«

Zanimivo je omeniti, da je »Obzor« v svojih poročilih iz Zagreba ugotovil, da Stanojevičeva misija kljub temu, da ga je Radič odklonil, še ni končana, pač pa se dvomi, da bi Stanojevič mogel sestaviti vladu. Razen tega omenja »Obzor«, da se v političnih krogih misli, da bi se moglo zgoditi, da bi dobil mandat za sestavo Stjepan Radič in da bi njegovo vladu podpirali KDK, DS, del radikalov, SLS in JMO.

Stališče HPS v sedanjem položaju

Kakor smo javili, je na praznik sv. Petra in Pavla, torej neposredno po krvavih dogodbah, zborovalo vrhovno vodstvo Hrvatske ljudske stranke. Nekateri listi so že prinesli vest, da bo pod pritiskom razpoloženja, ki je med hrvatskimi volivci nastalo po krvavih dogodbah v parlamentu, tudi poslanec HPS predsednik Barič zapustil narodno skupščino. Zato je vsa javnost nestrpno pričakovala, kaj bo sklenilo HPS. O seji vodstva pa ni bilo izdano nobeno poročilo, le predsednik Barič je sedaj v »Narodni Politiki« razložil zadržanje HPS v sedanjem položaju.

Poslanec Barič najprvo ugotavlja silno ogorčenje in splošno globoko žalost, ki so jo belgrajski dogodki napravili med hrvatskim ljudstvom. O tem so poročali zastopniki vseh strankinih organizacij.

Na vprašanje, zakaj se niso o seji strankinega vodstva izdala poročila, je poslanec dejal: »Tudi druge stranke čakajo. Po mojem prepričanju je položaj v rokah Stjepana Radiča, ki ima v svojem klubu večino hrvatskih zastopnikov. Zato je potrebno počakati na njegovo ozdravljenje. Potem bo zavzel on stališče, ne samo napram zadnjim dogodkom, ampak bo moral postaviti tudi zahteve in določiti taktiko. Tedaj bo položaj jasn in z ozirom na to bodo vse stranke morale napraviti končne sklepe.

V nadaljnji izjavi poslanec ugotavlja, da je glede revizije ustave stališče Hrvatske ljudske stranke znano. Stranka je volila proti vidovdanski ustavi in zahtevala njeno izpremembo. Ni pa še jasno in točno, kako revizijo zahteva sedaj KDK. Revizija je mogoča samo, če nanjo pristanejo tudi srbijske stranke. Posamezni srbijski politiki so se že izjavili za revizijo, in demokratska stranka je to podarila na svojem kongresu, pa se radi strankarskega prestiža ne upa zagovarjati te zahteve. HPS bo čakala in medtem vztrajno delala na svoji organizaciji. Tendenciozne vesti, ki jih spravlja neko časopisje v javnost, njenih vrst ne bodo omajale. Vsak pristaš bo točno izpolnjeval sklepe vodstva, ki bodo izraz programa stranke in razpoloženja njenih volivcev.

Kongres igralcev

r Belgrad, 5. julija. (Tel. »Slov.«) Danes se je pričel kongres gledaliških igralcev iz cele države. Dopoldne ob 9 je kongres otvoril predsednik centralne uprave Bogič. Za podpredsednike so izvoljeni Drenovec, Ljubljana, Cvijanović iz Zagreba in Neffat iz Ljubljane. Nato se je razvila debata o delovanju društva. Sklenilo se je, da se mora združenje postaviti na čisto gospodarski temelj, ki bo igralcem lahko več koristil. Kongres je poslal pozdravne brzojave kralju.

Žerjavovci in revizija ustave

Odkar je bil Pribečević prisiljen poklekniti pred Radiča, odkar je nemogoče v vladi, od tedaj si je časopisje njegove stranke izmislilo med drugim tudi laž, da je SDS za avtonomijo v Sloveniji, za federacijo na Hrvatskem, skratka za izpremembo ustave v smislu želja, ki so v tistih delih države, kjer izhaja kak esdeasarski list, najbolj priljubljene. Vodstvo SDS, zlasti Pribečević sam, se je strogo varoval vsake izjave za izpremembo ustave, da bi si s tem ne zaprl poti do srbijanskih politikov.

Slovenski žerjavovski koncern že pol leta neprestano goni, da je SDS stranka, ki hoče ravnopravnost Slovencev, Hrvatov in Srbov, da hoče izpremembo uprave in zadnji čas zahteva to časopisje celo izpremembo ustave. Niti besedice pa niso še žerjavovci izpregovorili o tem, kako naj se ustava izpremeni in kakšna naj bo ustava po njihovih mislih. V tem pa je bistvo celega vprašanja. Lahko je vpiti po ravnopravnosti, po enakosti, lahko je lagati, da so klerikalci za centralizem in demokracijo ne, da so klerikalci hegemonisti, žerjavovci pa največji in pristni ljudski politiki. Vse to papir prenese. In to je prav primerno gradivo za varanje bravcev in volivcev.

Za potek političnega in državnega življenja pa to ni niti najmanjšega pomena. Tu se samo vpraša, kaj kaka stranka hoče. In sedaj, ko SDS vpije po reviziji ustave, se vsak upravičeno vprašuje, kakšna naj bo ta revizija, kako naj nova ustava jamči enakopravnost Slovencev, Hrvatov in Srbov, kako naj se decentralizira uprava, kako naj se zagotovi finančna samostojnost in neodvisnost Slovenije, kakšna naj bo v novi ustavi oblika samoupravne zedinjene Slovenije, kako naj se v novi ustavi uveljavi hrvatsko državno pravo, kaj sploh samostojni demokracije z revizijo ustave hočejo.

Tega gospodje ne povedo. Mi smo prepričani, da tega sploh povedati ne bodo, ker o vsem tem samo lažejo in vse to jim je samo sredstvo za politično demagogijo, stvarno pa samouprave naroda nočejo, zlasti ne samouprave v Sloveniji, ker se boje, da bi potem še tisti drobci njihovih organizacij, ki jih danes imajo, hitro izgini v zdravem razvoju slovenskega narodnega in socialnega življenja.

Da samostojni demokracije resnično na revizijo ustave v smislu enakopravnosti Slovencev, Hrvatov in Srbov ne mislijo, je dokazal Svetozar Pribečević sam v svojih zadnjih izjavah. Te izjave so najboljši dokaz neglasja in neskladnosti med pravim resničnim mišljenjem samostojnih demokratov in njihovo sedanjo demagogijo o enakopravnosti in reviziji ustave. V svojem govoru je Svetozar Pribečević rekel: »Ti strelji so zadeli sedanjo ureditev države. Mi vsi čutimo, in posebno se tega zavedajo tukajšnji Srbi, da so Hrvatje prinesli v skupno državo svojo državnost, in to je en razlog več, da se razmerje tako uredi, da bo zajamčena popolna enakost tistim, ki so stoletja znali varovati svojo državnost.«

Vsa javnost je te Pribečevićeve besede sprejela kot izpoved za revizijo ustave, za ostvarenje hrvatskega sabora, samostojne, enotne Hrvatske. Dr. Maček je tedaj rekel časnikarjem: »Pazite na Pribečevićeve govore, ker je epohalnega značaja. To je prvič, da Svetozar Pribečević glasno in odločno zahteva revizijo ustave. Če bi se to zgodilo poprej, morda do te žalosti ne bi prišlo.«

Tako kot dr. Maček, tako so razumeli Pribečevićeve govore vsi navzoči, ki so ga slišali, tako so ga komentirali hrvatski listi in tako so ga označevali vsi srbski listi. Se isti dan pa je Svetozar Pribečević preklical svoje besede in poudaril, da njegov govor ne pomeni federacije, da pomeni zahtevo po izpremembi ustave le radi izpremembe sistema. In dan kasneje je Pribečević še odločneje izjavil: »V političnih krogih se razlaga moja izjava tako, da naj se odstrani vlada, razpusti parlament in napove revizija ustave. Istočasno je ta moja izjava mišljena v političnih krogih v Beogradu tako, kakor da bi morale biti volitve za novi parlament, volitve za novo ustavotvorno skupščino. Mi pa smatramo, da s sedanjo skupščino ni mogoče več delati, in to stališče izključuje razlago, po kateri bi nove volitve mogle biti volitve za ustavotvorno skupščino.«

V nadaljnji izjavi Pribečević čisto točno pove, da prihodnje volitve ne bi bile volitve za izpremembo ustave, ampak bi bile to volitve v navaden zakonodajen parlament, ki bi šele premišljeval, ali naj se postavi revizija ustave na dnevni red ali ne. Pribečević je torej proti temu, da bi se kmalu razpisale volitve za izpremembo ustave. On je za to, da se to vprašanje odgodi in rešuje v kasnejšem času. Pribečević je posebno poudaril, da se po atentatu o reviziji ustave v KDK ni govorilo, da je o tem govoril samo dr. Srškić davno pred žalostnimi dogodki.

Iz teh Pribečevićeve izjav, v katerih se z največjo muko voditelj KDK giblje med resničnostjo, ki je centralizem, centralizem in zopet centralizem, ki je programatska točka SDS in pa trenutnim demagoškim geslom, ki je časopisju SDS bilo potrebno, da se te dni bolj približa hrvatskim masam. Če v tem naj-

Smrt svetovnega finančnika

v Pariz, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Znani belgijski finančnik Alfred Löwenstein, znan pod imenom »letajoči milijonar«, ki je vsa svoja potovanja opravljal v letalu, je včeraj zvečer smrtno ponesrečil na poletu London — Bruselj. Včeraj zvečer je v spremstvu dveh tipkaric in osebnega sluga odpotoval s aeroplanom iz Crofona v Haren. Ker je bil hud veter, je najbrž dobil »zračno bolezen« in hotel na toaleta, zamenjal pa je vrata in je iz višine 100 m padel v morje. Nesrečo so opazili šele 20 minut pozneje. Letalo je takoj nato pristalo v bližini Dunquerquea, vendar pa ponesrečenca niso več našli. Löwenstein je bil večkrat, posebno pa v zadnjem času, v središču javnega interesa. V glavnem se je udeleževal v industriji umetne svile in v električni industriji.

v Berlin, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Nenadna smrt Löwensteina je na tujakšnji borzi povzročila največje vznemirjenje. Že v predborzi so se začeli od vseh strani oddaje, ker pa si svet glede posledic Löwensteinove smrti ni bil na jasnem, so se vršile tudi sprejemne kupčije.

v London, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Vest o nenadni smrti Löwensteina je učinkovala v Londonski City kot bomba. Na današnji borzi se za njegove vrednosti niso upali imenovati nobenih kurzov in ne verujejo v to, da se je zgodila nesreča, temveč da je Lö-

wenstein izvršil samomor, ker se je Löwenstein včeraj pogajal radi posojila, pa so se pogajanja končala zanj neugodno. Na borzi sami so njegove vrednosti popolnoma propadle. Londonska borza s silno napetostjo pričakuje, kakšen bo učinek na borzah v Newyorku, Montrealu, Parizu, Bruslju, Amsterdamu itd.

v Pariz, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Löwensteinova vdova se je danes peljala iz Bruslja v Calais, pa se je že zopet vrnila. Löwensteinovi nameščenci se dosedaj odločno branijo, dajati pojasnila o njegovi smrti.

v Pariz, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Voditelj letala, na katerem se je ponesrečil finančnik Löwenstein je izjavil, da je med vožnjo večkrat pogledal nazaj in opazil, da Löwensteina ni na njegovem mestu. Misli je pa, da se je podal v kako drugo kabino. Ko pa je le večkrat pogledal in ga ni videl, je z letalom takoj pristal. Iz Calaisa je odšlo mnogo ribiških čolnov, da poiščejo truplo ponesrečenca. Ker pa je letalo takrat letelo v višini 1000 metrov, je skoro gotovo, da je Löwenstein utonil.

v Praga, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Za ponesrečenega Löwensteina se je svoječasnno tudi češkoslovaška javnost živahno interesirala, ker so se vršila z njim pogajanja za zakup češkoslovaških državnih železnic nekemu belgijsko-francosko-ameriškiemu finančnemu konzorciju.

šla nepričakovano. Francija pa zaenkrat nima vzroka, da se izjavi glede te zahteve, dokler se ne prijavi na Quai d'Orsayu. Treba pa se je pripraviti na to, da na to ne bo treba več dolgo čakati. Gotovo bo Nemčija jeseni, ko se zopet sestane parlament, izvršila diplomatski sunek v tem smislu, da bo potem stavila uradni predlog za izpraznitev na septembrskem zasedanju Društva narodov. Umesno je torej, da ministri že sedaj napravijo svoje mnenje o izpraznitvi, da bo potem moglo hitreje priti do odločitve.

Müller je dobil začasno večino

v Berlin, 5. julija. (Tel. >Slov.<) Nemški državni zbor je danes sprejel predlog petih vladnih strank, ki vsebuje program nove vlade, z 261 glasovi socialnih demokratov, centruma, nemške ljudske stranke in demokratov ter bavarske ljudske stranke proti opoziciji 134 glasov nemških nacionalcev, komunistov in resnih radikalov, dočim se je vzdrazilo glasovanje 28 poslancev, odsotnih pa jih je bilo 67.

„Krasin“ ne doseže ponesrečencev

v Milan, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Ruski lomilec ledu »Krasin« je sedaj oddaljen 50 milj od taborišča Lundborgove skupine, moral popolnoma obstati, ker je stisnjen v ledu. Ledovje ga sedaj žene proti zapadu. Nazadnje je »Krasin« v 4 urah s polno paro mogel priti samo 1 km daleč, tako da je končno moral dati poveljnik zapoved, ustaviti se. Led, v katerem je parnik zagoden, se premika s hitrostjo 1 milje na uro. Skupino Lundborg-Viglieri pa žene led še dalje proti severozahodu in se nahaja sedaj samo par milj pred rtičev Leight Smith. Italijanske nade, da bo »Krasin« rešil ponesrečence, so sedaj zopet izgubile. Zanašajo se sedaj samo še na letala. Švedska pomožna ekspedicija je organizirala novo bazo za letala pri Esmarthu na severovzhodu od Severovzhodne zemlje in skuša od tam z majhnimi letali rešiti ponesrečence, ki so oddaljeni samo 10 milj. »Citta di Milano« se je vrnil v Kingsbay, da zamenja motorje italijanskih vojnih letal.

Novi sirski kralj

v Pariz, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Glasom neke vesti iz Sirije namerava Francija emirja Faisala, sina kralja Hedžasa, izklicati za sirskega kralja. Tudi Anglija je načrtno naklonjena, če se Faisal odreče pravicam do prestola v Hedžasu in če takoj po kronanju sklene prijateljske pogodbe z Irakom, Transjordanijo in Palestino.

Boj italijanskih republikancev

v Pariz, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Italijanska republikanska stranka, ki se je po izgonu svojih vodilnih članov zopet ustanovila v Franciji in se ji številno pridružujejo italijanski emigranti, je imela včeraj zborovanje v Lyonu. Na tem zborovanju so sklenili oficijelno, da se ima boj italijanskih republikancev voditi ne samo proti fašizmu, temveč tudi proti monarhiji. Kralj je zapustil ustavo, zato ni zapustimo kralja. Monarhija se je vpregla pred voz fašizma, zato mora iti s fašizmom in z njim propasti.

Italijanski letalci

v Milan, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Poročila iz Rio de Janeiro javljajo, da sta italijanska letalca Ferrarin in Del Prete opoldne dosegla brazilsko obalo in s tem presegla distančni svetovni rekord Chamberlina, ki je znašal 6294 km. Letalca letita še dalje ob brazilski obali, dokler bosta imela zalogo bencina. Pristati nameravata v Port Natalu, Pernambuku, Bahiji ali Rio de Janeiro.

Po brezžičnih brzojavkah iz Brazilije sta italijanska letalca Ferrarin in del Prete danes zvečer ob 6 dospela nad Bahio in sta nadaljevala pot proti jugu.

Drobne vesti

Schubertov Ring. Na Dunaju so predlagali, da proslavijo stoletnico Schubertovo s tem, da prekrstijo dosedanjí dunajski Parkring v Schubertov Ring in da se v mestnem parku Schubertov spomenik obrne na cesto.

Novi avstrijski pravosodni minister. Namesto odstopivšega pravosodnega ministra dr. Dinghoferja je velenemška ljudska stranka predlagala odvetnika dr. Franca Slama, deželnega poslanca iz Welsa. Dr. Dinghofer se je odrekel tudi svojemu državnozbornemu mandatu.

Pilsudski bo ostal v Romuniji na zdravljenju samo pet tednov. Dne 12. avgusta se bo že udeležil zborovanja bivših legionarjev v Vilni. Wilsonov spomenik v Pragi. Danes dopoldne so v Pragi odkrili Wilsonov spomenik. Odkritje se je izvršilo v prisotnosti predsednika Masaryka in ameriškega poslanika. V govorih se je izrazila zahvala češkoslovaškega naroda Wilsonu za rešitev izpod stoletnega jarma.

Madjarske manjšine. Na vprašanje delavske stranke v poslanski zbornici je odgovoril Chamberlain, da se ne smatra za upravičenega priporočiti Društvu narodov, da bi imenovalo komisijo, ki naj bi proučila pritožbe madjarskih manjšin v nasledstvenih državah. Društvo narodov je določilo primeren postopek, ki omogoča manjšinam, obvestiti Društvo narodov o svojih pritožbah.

Neurje v Varšavi. Včerajšnje neurje, ki je bilo na Poljskem, je zahtevalo 87 smrtnih žrtev in povzročilo požare v 20 vaseh. Škoda znaša več milijonov. Razen Varšave je bila najhuje prizadeta gornja Šlezija in ostale zapadne province.

Vihar v Berlinu. Danes opoldne je divjal nad Berlinom velik vihar, ki je poškodoval mnogo oken, dreves, streh in del botaničnega vrta. Vihar je razdejal tudi streho hangarja na letališču Tempelhof.

Norost. V prisotnosti 150.000 gledavcev se je včeraj nekemu mlademu Lussierju posrečil poskus, kateri se je pred njim že dvakrat, in sicer leta 1901. in 1911, končal s smrtjo. V gumijasti krogli se je na kanadski strani spustil čez niagarske slapove. Spodaj se ga vjeli v čolnih. Bil je samo nekoliko potolčen in je dobil nekoliko prask.

Posl. Sušnik v Beogradu

v Beograd, 5. julija. (Tel. >Slov.<) Danes je prispel v Beograd podpredsednik Jugoslovanskega kluba profesor A. Sušnik. Takoj po prihodu se je odpeljal v predsedništvo, kjer je imel daljšo konferenco s predsednikom vlade Vukičevićem. Nato je obiskal notranjega ministra dr. Korošca. Opoldne je stopil v zvezo z zastopniki posameznih klubov. O svojih razgovorih ni poslanec Sušnik hotel dati časnikarjem nobenih izjav.

Izpremembe v naših ljudskih šolah.

v Beograd, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Stalnost v državni službi se je priznala sledečim učiteljem in učiteljicam: V ljubljanski oblasti: Filip Slockan, učitelj v Hrasniku, Celestin Perkavec v Trebeljnu, Josip Pirnat v Št. Jerneju, Stane Šuler v Kapelah, Dragotin Kristof v Vinici, Anton Robić v Komendi, Matilda Martinčič v Cerknici, Elica Lebar v Kostanjevici, Roža Petelin v Škočjanu. — V mariborski oblasti: Ivan Stanič na Polzeli, Ivan Štibler pri Sv. Martinu niže Ptuj, Marija Polak na Ponikvi, Valerija Zorka na Ljubečnem, Stefan Vrhnejc v Selhi, Rafaela Trepeš v Prodanovcih, Elizabeta Kac v Dobrovniku, Justina Kotnik-Praznik v Kobiljah, Marija Sušter v Černečah, Josipina Može v Prevaljah, Miroslav Kokalj v Lokovcih.

V Kranju se stopnjema otvori s šolskim letom 1928-29 dekliška meščanska šola. Sistemizacija se mesto ravnateljice in po zakonu predpisano število učiteljstva. Na ljudski šoli v Št. Vidu nad Ljubljano se v l. 1928-29 otvori vzporednica.

V komisijo za nameščanje učiteljstva na ljudskih in meščanskih šolah pri velikih županijah v Ljubljani in Mariboru kot dva zastopnika šolskih občin, ki ju določi oblastni odbor. Za kmetske občine mariborske oblasti, izvezmi Prekmurje, trajajo velike počitnice avgusta in septembra. Novo šolsko leto se začne prvi ponedeljek v oktobru.

Zagreb si izposodi 600.000 dolarjev

v Zagreb, 5. julija. (Tel. >Slov.<) Zagrebški občinski svet je danes sprejel preko posebnega odbora ponudbo Jugoslov. splošnega bančnega društva za posojilo v najvišjem iznosu 600.000 dolarjev, ki bi se realiziralo od 1. julija 1928 do konca 1929 po 8½ odstotni obrestni meri. Kateralo bi se za pol leta nazaj za vsote, s plačevali bi občina disponirala. Ponudba posojila je od iste bančne skupine, pri kateri najema posojilo država. Za trenutne potrebe zagrebskega mesta bo občina na jela 15 milijonov dinarjev posojila pri Mestni hranilnici.

Dunajska vremenska napoved za 6. julij: Jasno, toplo. Na zahodu se bo zvečer morda že začelo oblačiti.

Novosadska vremenska napoved: Jugo-zapadni veter. Vedro in lepo. Dežja ne bo.

Uspeh Slovakov

Praga, 5. julija. (Tel. >Slov.<) Po dolgotrajni borbi so Slovaki dosegli prvo važno točko svojih zahtev, ki so jih postavili ob vstopu v vlado. Podpredsedniku ministrskega sveta, ki sedaj vodi posle predsednika, dr. Šrameku, se je posrečilo izposlovati v ministrskem svetu sklep, s katerim je postavljen za slovaškega pokrajinskega predsednika kandidat slovaške ljudske stranke Jan Drobny. Drobny bo nastopil svoje mesto v oktobru, ko stopi v veljavo zakon o pokrajinskih samoupravah. Po tem zakonu je češkoslovaška republika razdeljena v štiri pokrajine: Češko, Moravsko, Slovaško in Podkarpatsko Rusijo. Predsednik pokrajinske uprave je obenem šef državne uprave v svojem področju, predsednik pokrajinskega zbora in samoupravnih korporacij, ima pravico imenovanja vseh samoupravnih uradnikov in odločilen vpliv pri nastavljanju mnogih državnih nameščenecv. Z ozirom na to je gotovo uspeh Slovakov velik. »Slovake«, glavno glasilo slovaške ljudske stranke, pozdravlja to imenovanje in smatra ustanovo pokrajinskih samouprav kot prvo etapo k oživetjenju popolne slovaške avtonomije v smislu pittsburskega dogovora.

Boj alzaških avtonomistov

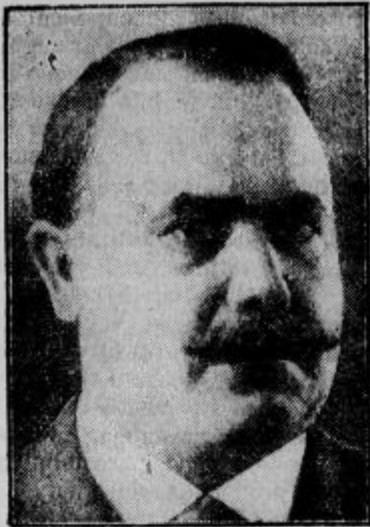
Paris, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Vlada je zaprla alzaške voditelje in jih ima zaprte, dasi so bili izvoljeni za poslance. Dobila je za ta svoj korak v zbornici odobrenje, toda alzaško prebivalstvo s tem noče še vreči puške v koruzo. Najprej so vložili oster protest poslanci alzaške katoliške stranke. Sedaj je sklicala katoliška ljudska stranka v Strassburg ogromno zborovanje vseh alzaških volivcev. Zborovalci so sklenili resolucije, v katerih ugotavljajo, da je politika močne roke preganjanje, ki jo dela Paris v Alzaciji, napravila tako napetost, da je sedanje stanje dežele za daljši čas nemogoče. Alzaško prebivalstvo je z ogromno večino pri zadnjih volitvah pokazalo, da mora Francija v svojem lastnem interesu s to politiko končati. Vlada doslej na ta opomin še ni reagirala. Zborovalci so zahtevali, da se morata poslanca Riclin in Rosse takoj pustiti na svobodo, drugi politični alzaški obojenci pa amnestirati. Zborovalci so tudi izjavili ministrskemu predsedniku zahvalo za zagotovilo, da se bodo alzaške zahteve uvaževale. Ugotavljajo pa, da tem obljubam doslej še niso sledila dejanja. Značilno je, da so bili trije alzaški poslanci proti tem sklepom in za mirnejšo resolucijo, češ, da bodo ostre zahteve položaj le še poslabšale.

Briand napoveduje izpraznitev Porenja

v Pariz, 5. jul. (Tel. >Slov.<) Na današnji seji ministrskega sveta pod predsedstvom predsednika republike Doumerguea v Elizeju je Briand obširno poročal o zunanjih politikah. V glavnem se je pečal z vladno izjavo novega nemškega kabineta. Naglašal je, da zahteva po takojšnji izpraznitvi Porenja ni pri-

hujšem razpoloženju Pribečević ni imel smelosti zahteve po avtonomiji ali federaciji ali kakršnikoli obliki izpremembe ustave, ki naj bi jamčila ravnopravnost Hrvatov in Slovencev, je več kot gotovo, da tega nikdar ne bo storil, da je njegova stranka slejkoprej tista, ki je denuncirala Slovence in Hrvate in blatila pol države z državne tribune pred zunanjim svetom zato, da je vzdrževala nekaj let zatiranje in preganjanje hrvatskega in slovenskega življa, da je utrjevala korupcijo in centralizem.

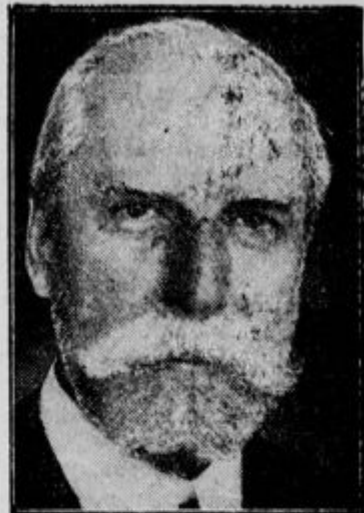
Svet v slikah

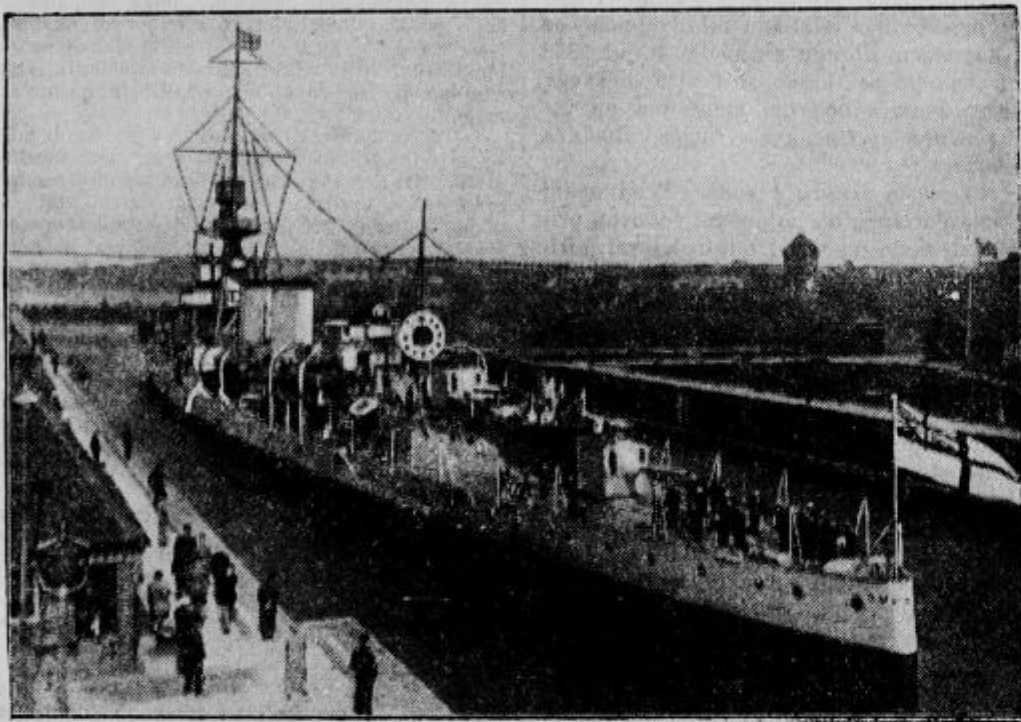
General Alvaro Obregon, novi predsednik Mehike in naslednik znanega krvnika katoličanov, Callesa

Rešeni Nobile (tretji od leve) sredi častnikov ladje »Citta di Milano«. Vsa italijanska ekspedicija na severni tečaj je doživela nesmrtno blamažo in ves kulturni svet se zgraža nad postopanjem Nobila in Italije v vsem poteku te ekspedicije.

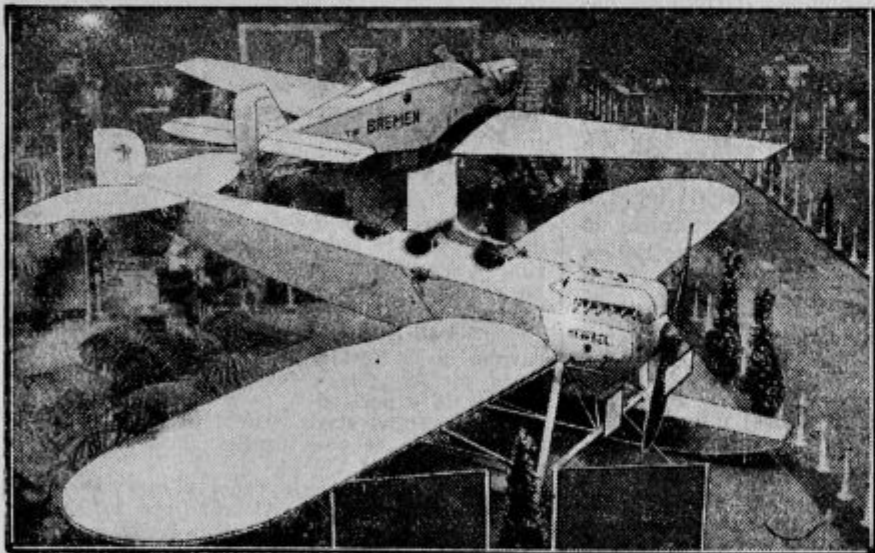
Charles Evans Hughes, znameniti ameriški jurist in politik, ki je prispel te dni v Berlin.

Angleške vojne ladje na prvem povojnem obisku v nemških vodah. Te dni so prispale v kielski kanal štiri angleške križarke, da napravijo prijateljski obisk v Kielu in Hamburgu; slika kaže križarko Curacao.

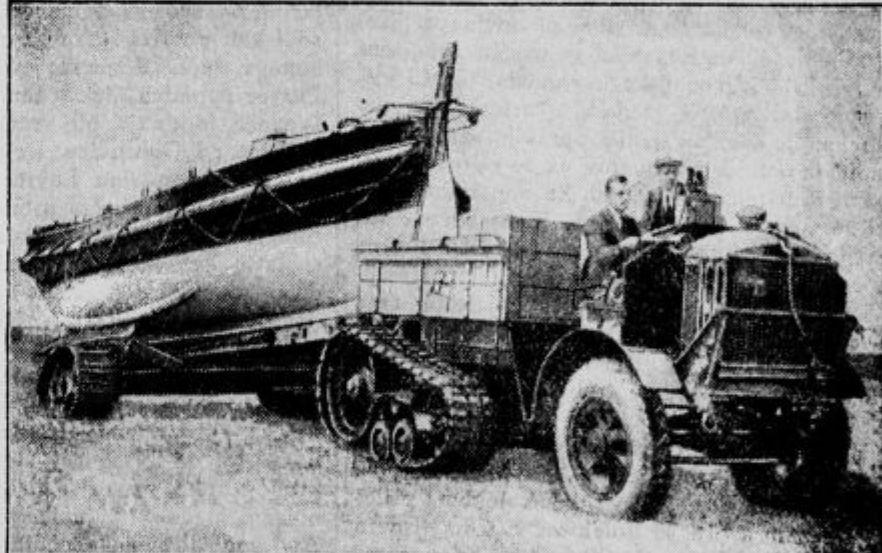
Strahovite posledice eksplozije granat. V Brügge je v nekem skladišču eksplodiralo par starih granat, ki so ubile 8 oseb in ranile 40, okoli stoječa poslopja so pa vsa podprta.

Nemški aeroplani na aeronautični razstavi v Parizu.

Uzudun Paolino, prvak evropskih boksaarjev, ki se bo 7. t. m. meril z nemškim prvakom Haymanom.

Angleži so izvršili uspele poizkuse dovažanja obrežnih rešilnih motornih čolnov na kraj nesreče s traktorji.

Roda Roda:

Stara mati laže

Koza je sladkosnedna žival. Vse napake in vrline kože izvirajo iz njene sladkosnednosti. Koza pomoma najnežnejše in najslajše popke dreves, brsteče vršičke trave — in tako poškoduje livade. Noben skok ji ni preveč smel, da vlovi grizljaj dehteče trave. Če si dal kozi samo enkrat sladkor ali pa tudi grizljaj posoljenega kruha — se te bo vedno spominjala, tekla bo za teboj, vohala te bo, prosjčila in lizala te bo. Pridružila se bo prav tako zaupljivo prihodnjemu tujcu ter ga ljubeznivo nadlegovala, ker bo domnevala, da dobi tudi od njega soli in sladkorja. Čim pa jo bo razočaral, se bo obrnila takoj od njega ter se vrnila k tebi, svoji prvi ljubezni, ker bo pričakovala, da se boš izkazal bolj gostoljubnega. Ljubezniva stvarica je kozica.

V Jankovcu, na beli pečini nad temotnim jezerom, je stanovala pastirska družina. On je bil molčeč, zakrknjen možakar — ona nadvse marljiva, brezmiselna gospodinja. Tašča, pastirica, mati je živela z njima skupaj.

Nikdar ni prišel noben človek tja. Poleti je samovala trojica na pečini s svojimi kozami; vse so bile iste barve, rjavkasto-rdeče. Pod njimi v globini je šumelo neskončno morje bukovih gozdov, sredi gozdov pa temno, mirno jezero. Ljudje so bili prav tako blizu neba kot zemlje — in zdelo se je, da je od-

ločalo zgolj nebo s svojimi nemirnimi oblaki, s svojo blestečo modrino o življenju teh ljudi; zakaj pokrajina je bila zgolj pečina, gozd in jezero ter se ni izpreminjala.

Pred začetkom zime je zapustila trojica svoje črede ter korakala iz svojega skalnega gnezda v Ljubini; ob času, ko so se pomaknili ljubinski kmetje že zopet precej daleč proti dolini. Tako so ostali kozji pastirji in pastirice tudi tekom zime prav tako sami v snegu, kot so bili sami v poletju.

Jankovaški pastirji so imeli hčerko. Redilo jo je kozje mleko in solnce. Nobena druga hrana ne ustvarja tako okroglih in trdih ličec: otroci, ki vzrastejo ob solncu in kozjem mleku, imajo kot ogenj žareče se oči in vroča ličeca, ki se svetijo res sama od sebe, o katerih se zdi, da bodo počila od moči in zdravja. Ti otroci so radovedni prav kakor koze, priljudni, sladkosnedni in urni — mali mojstri v plezanju — ter imajo rdeče kodre, na vsakem sencu po enega. Ne vem, zakaj je to tako, pa je tako. Pastir, samosvoj kot je bil, se ni brigal ni malce za svojega otroka. Pastirica je imela mnogo preveč drugega opravila, da bi bila odgovarjala otroku na tisoče in tisoče vprašanj. Hčerka pa je hotela vse vedeti in vse izvozati: kakor so pač koze. Zato se je oklenil otrok stare matere.

Stara mati je živela menda na svetu samo za svojo vnukinjo. Krmila jo je, jo olagala v posteljo, jo ljubkovala zjutraj, ji spletla kitico ter jo zopet nakrmila. Stara mati je

bila še čila, neverjetno mlada žena — vedra, nenavadno nedolžna žena — pri tem pa tako modra, kot sicer nikdo daleč naokoli. Vedela je vse: zakaj je treba postaviti skodelico mleka pred luknjice: zato, da ne zažgo sena; zakaj jahajo čarovnice ravno na kozlih; kako stanujejo palčki, kako cepijo drva in kje jih nakladajo... Vse, vse je vedela stara mati in vse to je pripovedovala svoji vnukinji.

Da zažigajo kuki seno, je deklica sama doživela. Kako bi bil sicer nastal takrat v skednju ogenj, takrat pred kruto zimo? Star kuk je skočil prestrašen, v svesti si svoje krivde, od kraja, kjer je izvršil zlobno dejanje, v jezero. Čarovnice je videla deklica več kot enkrat, kako so divjale okoli pečine skozi oblake ob strahotnih nočnih nevihtah. In palčki — o, palčki so žagali vsako jutro doli v tretji dolini, pri belem dnevu. To so vendar »rabinski kmetje«, je mrmral oče.

Nekaj pa, kar je ljuba stara mati vedno pripovedovala, mala ni mogla razumeti: da imajo ljudje ne samo koze, temveč tudi krave. Krave, ki imajo bele in rjave lise ter so desetkrat večje od koz — živali, ki dajejo sicer mleko prav tako kot koze, samo mnogo več — in ki kriče »mu, mu!«, mesto da bi meketale. V spanju in v bdenju — vedno je videla mala te desetkrat večje, belo in rjavo lisaste velikanske koze ter je slišala njihov »mu, mu«. Ali je mogoče, da žive tako velike lepe živali?

Mesece, mogoče celo leto so mučili vnu-

kinjo radovednost in — dvomi. Da, dvomi. Verjela je v Boga. Verjela je celo to, da se na svetu železnice in mesta, ki se nahajajo daleč doli v dolini, da. Da pa bi bile krave na svetu, ne! Stara mati se prav gotovo moti.

In nekega večera, ko ji je nežna stara žena svojo pravljico o velikanskih kozah čim najbolj pestro naslikala, ne da bi sumila, kako je to vplivalo na vnukinjo, kako jo je to razburilo, ko mala nato na svojem šumečem ležišču, na šumečem bukovem listju ni mogla zaspati ter je videla okoli sebe samo gigantično belo in rjavo lisasto pravljico živino — se je odločil otrok za veliko stvar in izvedel je svoj sklep ob rani zori: malček si je nadel mnogo prevelike težke čevlje svoje stare matere in napotil se je v dolino. Deklica ni hodila kot hodijo drugi ljudje, naravnost, temveč kot podlasice ali pa kušar: huš! nekoliko stopinj — nato je sledil mal oddih, deklica se je skrila v grmovju in huš, huš, je hitela od skrivališča do skrivališča. Tako je prišla v daljino neznano pokrajino.

Ko se je vrnila proti poldnevu, do smrti utrujena, so bila njena ličeca oblita s solzami. Solze so tekale skozi brazde prahu.

Nič. Nobenih krav ni videla. Samo ljudi in koze. Krav ni.

Svetovno naziranje otroka, njegova vera je bila udušena, uničena, razblinila se je v nič: Stara mati laže.

Kaj je novega

KOLENDAR.

Petek, 6. junija. Izaija, Bogomil, Domitika. — 188. dan v letu.

ZGODOVINSKI DNEVI.

6. julija: 1838 se je rodil slavist dr. Vatroslav Jagić. — 1835 je v Savi utonil Matija Cop. — 1415 je bil v Kostnici sežgan Jan Hus. — 1533 je bil obglavljen angleški kanceler Th. More (Morus). — 1849 se je rodil švedski pisatelj Verner af Heidenstam. — 1824 se je rodil slovenski slikar Marko Peruhart. — 1819 se je rodil apostolski provikar Ignacij Knoblehar v škocijanu pri Mokronog. —

★ Skupne duhovne vaje za duhovnike v zavodu sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano od 16. do 20. julija bo vodil univ. prof. dr. Gregorij Rožman. Gg. duhovniki naj se pravočasno prijavijo pri ordinariatu ali pri vodstvu zavoda.

★ Avtomobilistom. Zupanstvo Bled opozarja vse avtomobiliste, da se mimo kraljevega dvora Suvor, in sicer že od hotela Petran do dvorne kuhinje, voziti počasi in previdno ter z zaprtim izpuhom. Največja dovoljena brzina je 15 km. Prestopki se bodo najstrožje kaznovali.

★ Državna trgovska akademija v Ljubljani. Pogoji za sprejem v I. letnik državne trgovske akademije v Ljubljani. (Glasom »Pravilnika o delovanju, redu in pouku na drž. trgovskih akademijah«.) Čl. 11. Vpisovanje se vrši 1., 3. in 4. septembra od 9. do 12. in od 3. do 5. ure. (Istočasno se vpisujejo tudi dijaki višjih letnikov.) — Čl. 22. V I. letnik trgovske akademije se sprejemajo oni učenci, ki so dovršili v tem letu najmanj štiri gimnazijske (realne) razrede. Učenci, ki so dovršili meščansko šolo s končnim izpitom, se lahko vpišejo, če opravijo prej dopolnilni izpit po členih 58., 59. in 60. tega pravilnika. — Čl. 23. Pri vpisu v I. letnik položi učenec prijavo (prošnjo, izpričevalo o prejšnjem šolanju in krstni list, s katerim dokaže, da dovrši v letu, v katerem se vpiše, 14 do 17 let. — Čl. 24. Učenec mora biti iz okoliša šole, v katerem se hoče vpisati. Šele če bi ostalo po vpisu učencev iz tega okoliša kaj mest praznih, sme sprejeti direktor učence iz tujih okolišev. — Čl. 25. Minister za trgovino in industrijo more dovoliti, če ostane kaj mest praznih, naknadno vpisovanje do 15. septembra. Po tem roku se ne sme nihče več vpisati. — Čl. 26. V enem letniku ne sme biti nad 40 učencev. — Čl. 58. Učenci, ki so dovršili meščansko šolo, opravljajo dopolnilni izpit po čl. 22. tega pravilnika iz slovenščine, nemškega jezika, narodne zgodovine z geografijo in iz matematike v obsegu programa III. in IV. gimnazijskega razreda. — Čl. 59. Dopolnilni izpit je pismen in ustnen. Iz zgodovine in zemljepisja se opravlja samo ustni izpit, iz ostalih predmetov pa se opravlja pismeni in ustneni. — Čl. 60. Za dopolnilni izpit, ki se smatra za privatnega, plača učenec razen državne takse: 70 Din administrativnega honorarja, 80 Din vsakemu članu izpraševalne komisije in 20 Din za vsak pismeni izpit. — Opomba k čl. 23. Absolventi(inje) srednjih šol se ustmeno ali pismeno prijavijo. Za sluščaj pismenih prijav ni treba kolkovanja. Priplaščeni(enke) meščanskih šol morajo predložiti prošnje za pristojnost k sprejemnemu izpitu. Prošnje teh priplaščenec(enke) morajo biti kolkovane s 5dinarskim kolekom, priložen pa mora biti še kolek za 20 Din. (Na to se nanaša mesto v čl. 60.: »plača učenec razen drž. takse«.) — Ravnateljstvo.

★ Hotelirji, gostilničarji I. dr. tujskoprometni interesenti v Zasavju, blagovolite mi čim prej poslati zaprosene podatke, da se vodnik, ki je že v tisku, ne zakasni! R. B.

★ Vodič kroz Jugoslavenski Jadran od Sušaka do Ulcinja. Zagreb, 1928. — Slovenci zahajajo zadnja leta vedno pogostjeje v Dalmacijo, ki hrani toliko zgodovinskih in umetniških spomenikov, da bi bila pač škoda, če bi hodili nevede mimo njih. Opozarjamo zato vse, ki so namenjeni k našemu morju, na ta priročni vodnik, ki nudi na kratko vse, kar potrebuje izletnik: navodila za potovanje, informacije o prometnih sredstvih, hotelih itd., opis vseh znamenitosti itd. Pogrešamo le še dobrega zemljevida vsega našega Primorja, ker ta, ki ga knjižnica nudi, nikakor ne zadostuje.

★ Norec zaklenil sodišče. V poslopju subotiškega okrožnega sodišča se je v sredo pripetilo nekaj nenavadnega. Ob 1. uri popoldne so opazili, da je v I. nadstropju zaklenjenih od zunaj 27 sob, v katerih so se nahajali sodniki, državni pravdnik in stranke ter da so ključni izgubljeni. Nihče ni mogel ven, ne noter. Gasilci so zaprtim osebam pomagali z lestvami zlezti skozi okno na prosto. Popoldne se je pojavil v neki subotiški banki neznan mož, ki je zahteval denarja. Napravil je vtis blazneža in je bil zato prijat. Pri njem so našli vseh 27 pogrešanih ključev. Bil je to neki Ivan Derovič, ki so ga šele pred dnevi odpustili iz subotiške umobolnice kot zdravega. Derovič so izročili nazaj v norišnico.

ORLE

opozarjamo, da nakupijo kroje kompletne in vse druge potrebščine najceneje pri tvrdki Drago Schwab v Ljubljani

★ Če igralec ne dobi plače... V ponedeljek je stopil operni pevec belgrajske opere Žika Tomić k gledališki blagajni, da dvigne svojo plačo in še neke zaostanke, ki mu jih je bilo gledališče dolžno. Pri blagajni pa so mu dejali, da mu plača ni nakazana. Tomić je nato odšel k načelniku računskega oddelka in ga vprašal, zakaj mu plača ni bila nakazana. Načelnik Sveta Gjorgjevič mu je odgovoril, da ga je ravnatelj Predić odpustil. Tomić je šel nato k ravnatelju in tam izvedel, da ravnatelj o vsej zadevi nič ne ve. Tomić je sedaj poiskal načelnika Gjorgjeviča in med obema je prišlo do hudega prepira. Tomić ga je ozmerjal, kakor zna zmerjati samo kak Belgrajčan. Izrazi kakor »mangupa ti majka« (lopotvska mati), »djukelja« (falot) itd. so padali kar po vrsti. Tomić je končno odšel. Popoldne je obiskal glavnega tajnika, ki ga je oštel radi njegovega nastopa proti Gjorgjeviču in mu povedal, da je Gjorgjevič grozil, da Tomića ustrelji. Tomić je takoj odšel naravnost k Gjorgjeviču in ga ostro vprašal: »Komu grozite z revolverjem?« »Pc... ven!« mu je odgovoril načelnik. »Z vami nisem pavel svinj. Vi me morate vikat!« »ojdi ven!« se zadere Gjorgjevič nad njim. Ali Tomić ni hotel ubogati. Vsedel se je komočno v fotelj in čakal, kaj pride. Tu je Gjorgjevič spustil na tla časopis, ki ga je čital, in naperil velik revolver — »tako velik, kot ga je imel Puniša Račić«, je izjavil pozneje Tomić — na pevec in mu ukazal, naj zapusti sobo. Tomić se je počasi dvignil ter skočil k Gjorgjeviču in mu izvil revolver iz rok. Sedaj pa je prišel Gjorgjevič po vseh pravilih klobufati. Prizoru je napravil konec orožnik, ki ga je hrup privabil v sobo in ki je ločil oba bojujoča se petelina. Ves prizor se bo zaključil menda na sodišču.

★ Grozna družinska žaloigra v Istri. V nekem vaškem vodnjaku blizu Kopra so našli v sredo zjutraj napol razpadlo moško truplo. Policijska komisija je takoj ugotovila identiteto mrtvega. Bil je to bogati kmet Andrej Purger, ki je dne 18. junija nenadoma izginil od svojega doma v Gabrovici. Purgerja so iskali povsod, toda za njim niso našli nobenega sledu. Komisija je ugotovila, da je bil Purger napaden, da so mu bile zvezane roke in noge in da je bil vržen v neki vodnjak, nedaleč od Gabrovice. Dejanja so osumili takoj njegovega sina Lovra in Lovrovo ženo. Med starim Andrejem in njegovim sinom Lovrom je prišlo v zadnjem času do velikih nesoglasij, ker je mlajši Andrejev sin, ki študira tehniko, neprestano zahteval od očeta denarja. Ker je stari Andrej že napisal oporoko, v kateri je zapustil Lovru vse imetje, mlajšemu sinu pa toliko denarja, da bi mogel dovršiti študije, je vedno nadlegovanje brata Lovra tako vznemirjalo, da je napadel očeta, boječ se, da bi mogel stari Andrej spremeniti oporoko v korist mlajšega brata. V tej bojazi je dne 18. junija zjutraj s svojo ženo Ano zadušil svojega očeta v postelji, ga zvezal in vrgel v vodnjak. Uvedena je natančna preiskava, ki bo Lovrovo krivdo najbrže dokazala.

★ Smrtne nesreče. Iz Banjaloke pod Kočevjem poročajo: Dne 26. junija je utonil pri kabanju v Karlovcu tukajšnji rojak, 27letni samski trgovski pomočnik Jakob Delaž, priden in spoštovan. Uro kasneje je na istem mestu utonil eden njegovih prijateljev. — V nedeljo, 1. julija, je vozil Loserjev težki avto veselo družbo svafov proti Brodu na Kulpi. Pod kapelico na Križu se mu je hotela na drugo stran ceste umakniti 75letna Vavra, kočarica z Novega sela. Po nesreči je padla pod voz. Kolesa so ji šli čez prsa in zlomila obe nogi nad stopali. Curek krvi ji je bruhnil z ust. Obležala je na mestu mrtva. Došla orožniška patrulja jo je ukazala prenesti v mrtvašnico v Banjaloki. Na kraju nesreče je cesta ozka in močno zavita. Mnogi avtomobilisti vozijo prehitro in se je bati še nadaljnjih nesreč.

★ Smrtne nesreče s puško. V Podgradju blizu Splita so našli mrtvega 27letnega Josipa Skaračiča, ki ga je smrt zadela po nesreči. Pred letom dni je skril v neki grm puško. Sedaj jo je hotel odnesti, toda pri tem je bil tako neroden, da se je puška sprožila in ga takoj usmrtila. Njegovo truplo so našli šele nekaj dni po nesreči.

★ Iskra lokomotive zanetila požar. Na žitno polje Mirka Menzika tik Oljeka je padla iskra iz lokomotive in povzročila velik ogenj. Delavci so komaj preprečili, da se požar ni razširil še bolj, vendar pa je škoda zelo velika.

Jubilejni ljudski tabor v Žalcu

dne 15. julija 1928.

Taborski plakati. Včeraj smo razposlali taborske plakate. Vljudo naprošamo vse, ki plakate prejmejo, da jih takoj na primernih mestih po župniji nalepijo oz. nabijejo. Bilo bi neodpustljivo, če bi kdo plakate držal doma in jih ne porabil v propagandni namen.

Pevci in pevke iz Celja! Drevi ob 20. se vrši v pevski sobi v opatiji pevska vaja za nastop na jubilejnim ljudskem taboru v Žalcu. Iskreno ste vabljeni vsi, da se vaje točno in polnoštevilno udeležite.

Udeležba na taboru obeta — sodeč po dosedanjih prijavah — biti izredno številna. Zlasti impozantna bo skupina okrašenih koles ter skupina okrašenih voz. Mnogo udeležencev se pripelje tudi na okrašenih tovornih avtomobilih. Vse udeležence znova opozarjamo, da se začne sprevod skozi Žalec pomikati že ob 8 zjutraj in da morajo biti radi organizacije sprevoda vsaj že do 7 v Žalcu. Izjema velja le za one, ki dosepejo v Žalec šele z vlakom, ki odhaja iz Celja ob 7. uri 50 min.

Streljanje z mošnjari. Ponovno opozarjamo one, ki nameravajo na predvečer ob priliki kresovanja po starem običaju tudi streljati iz mošnjarev, da si morajo takoj preskrbeti tozadevno dovoljenje od okrajnega glavarstva.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKAREN.

Drevi imata nočno službo: Sušnik na Marjinem trgu in Kuralt na Gosposvetski cesti.

Rožnodolska proslava 30-letnice postanka naselbine s staroslavnim sejmom se vrši v največjem obsegu v nedeljo, 8. jul. 1928 po celi vasi. Ob pol 11 koncert rožnodolskega pevskega zbora z bogatim sporedom na velikem senčnem vrtu restavracije Gustava Ravniharja.

Preskrba Gradu z vodo. Pred nekaj dnevi smo poročali, da bo mestni vodovod pričel dovajati vodo na Grad mesto trikrat štirikrat na dan. Sedaj se je ta namera opustila in bosta mestna občina ter vodstvo mestnega vodovoda poiskala način, da bo Grad stalno preskrbljen s svežo vodo, ki se bo gori sproti dovajala. Danes ob 9 dopoldne si posebna komisija ogleda vodovodne naprave na Gradu. Kakor čujemo, namerava mestna občina dosedanje stroje izmenjati in jih nadomestiti z novimi, s katerimi bo možno sproti dovajati vodo na Grad. Tudi bo montiranih na Gradu več vodnih pip, — dosedaj je voda tekla le iz ene, — če bo mogoče, v vsako stanovanje po eno. Na vsak način pa bo vprašanje preskrbe Gradu z vodo sedaj končno javno rešeno na splošno zadovoljstvo grajskih prebivalcev.

Umrli so v Ljubljani v času od 1. do 5. t. m.: Martin Pevec, krojaški mojster, 51 let, Medvedova ulica 29; Ivan Petrič, višji policijski stražnik, 41 let, Izanska cesta 29; Alojzij Kalan, dijak, 18 let; Vidovdanska cesta 2; Elizabeta Kūrtz, zasebnica, Grudnovo nabrežje 23. V bolnici so v istem času umrli: Franc Traven, delavec, 50 let, Luže 12; Franc Krošelj, mizarški pomočnik, Kranj 36; Jožefa Gorjanc, žena delavca, 36 let, Polje-Muljava 8; Albina Ahačič, delavka, 21 let, Trž 160; Jurij Smrekar, delavec, 59 let, Zador 54 pri Dobrunjah; Debeljak Jožef, delavec, 64 let, Loški potok 29; Adela Mesgolits, uradnica, 25 let, Opekarska cesta 36; Barbaar Freilieber, zasebnica, 68 let, Poljanska cesta 31; Alojzij Čadež, zasebnik, 49 let, Vidovdanska cesta 9; Franc Prestopnik, bivši delavec, 78 let, Vidovdanska cesta 9.

Prodajalci češenj. Druga leta je sezona češenj ob takem času že skoraj minula, letos pa smo komaj sredi nje. Češenj je na trgu obilo, toda nič kaj preveč ne gredo v denar, ker so razmeroma precej drage. Razni trgovci s sadjem so prišli na misel, kako bi spravili češnje v promet in so jih pričeli ponujati po svojih ljudeh od hiše do hiše. S tem načinom prodajanja češenj pa ni zadovoljna policija in prodajalci češenj to dobro vedo ter se zato poprej vedno skrbno ozrejo, če jih ne zasleduje oko postave. Toda eden izmed njih, neki Janez Č. se je opogumil in prodajal češnje policiji tik pred nosom po Bleiweisovi cesti in je le malo manjkalo, da jih ni prišel prodajat na stražnico samo. Seveda je bil hitro prijet. Policija ga je natančno izprašala, končno ga pa oddala državnemu pravdnictvu, da to preišče, po katerih paragrafi naj se kaznuje.

Janez Naglič v ljubljanskih zaporih. V sredo popoldne je bil morilec Janez Naglič iz Prebačevega prepeljan iz kranjskih sodnih zaporov v zapore ljubljanskega deželnega sodišča. Tu ga bodo pregledali sodni psihijatri in ugotovili, če je Naglič za svoje dejanje odgovoren. Preiskavo proti Nagliču vodi še vedno sodišče v Kranju.

Karambol. Na oglu Sv. Petra ceste in Prečne ulice je zadel hlapec Rudolf Berčič iz Sela z dvoprežnim vozom v ročni voziček Fr. Štrukljeve in ga prevrnil. Na vozičku je bilo več masla in jajc, ki so se vsa pobila. Štrukljeva trpi znatno škodo.

Kolesarski tatovi. Kot da bi se zmenili vsi kolesarski tatovi, da gredo za daljši čas na dopust, tako je izgledalo, ko že dalj časa ni bilo slišati o kolesarskih tatvinah. Zato pa so se zdaj pričele kolesarske tatvine kar na veliko. Kot prvo ugodno priložnost so tatovi uporabili živinski semenj, ki se vrši vsako prvo sredo v mesecu na sejnišču mestne klavnice. Iz klavniške prometne veže sta bili v

urečuje najboljše prebavo, čisti želodec in čreva sigurno po prijemo. I omoi v vsaki lekarni Din 4.—.

sredo v opoldanskih urah odpeljani dve kolesi. Prvo kolo je bilo ukradeno mesarskemu mojstru F. Anžiču, stanujočem v Hradeckega vasi št. 66. Kolo je bilo vredno 800 Din. V noči na sredo je neznan zlikovec odpeljal iz veže na Starem trgu št. 28 zasebnemu uradniku Ludviku Deklevi lepo kolo znamke »Ferra« vredno 2000 Din.

Policijski drobiž. Aretirani so bili štirje Dalmatinci, ki so krošnjariji po mestu brez dovoljenja. Poleg treh tatvin koles je prijavljena še ena uliška tatvina. Neki musliman je ovađen radi manjše tatvine in goljufije. Policija je prišla na sled nekemu tihopecu s saharinom. Dva pijanca sta ponoči budila zaspanec iz sna s hrupnim rjovenjem. Trinajst poročil navaja prestopke proti cestnim predpisom, troje pa proti avtomobilskim.

Maribor

H kongresu meščanskoškolskega učiteljstva. Danes ob 9. se vrši v dvorani Narodnega doma glavno zborovanje; nato bodo na razstavi predavanja o posameznih panogah pouka. Popoldne pa bodo po skupinah izleti v mariborsko okolico in sicer na Falo, kjer si bodo gostje lahko ogledali elektrarno, in v Ruše (tovarna dušika). Druga skupina pa se odpelje v št. Ilj in na državno mejo.

Na Felberjevem otoku. V sredo ob pol 17 so se odpeljali na Felberjev otok člani mestnega sveta, III. in IV. odseka, zastopniki mestnega gradbenega urada in mestnega fizikata ter časopisja. Ogleda sta se udeležila tudi zastopnika graške tvrde Schellnegger in Köpers, ki je gradila slično kopališče v Berlinu, in sicer g. inž. Schellnegger sam ter uradnik omenjene tvrde. Tudi ravnatelja tukajšnje realke g. dr. J. Zupančiča smo opazili; pozna namreč zanimivo floro Felberjevega otoka kakor menda nikdo v našem mestu. G. inž. Schellnegger je ob tej priliki izrekel glede načrta za zgraditev kopališča svoje strokovno mišljenje. O načrtu samem, ki bo menda v glavnem obveljal, smo podrobno poročali v našem listu že 27. junija. O priliki se k stvari še povrnemo.

Ferijalna kolonija Podmladka društva Rdečega križa v Mariboru odide na štirideskono bivanje v Kaštel Lukšiču pri Splitu v ponedeljek dne 9. t. m. z jutranjim vlakom. Železniška uprava je dala na razpolago prav udoben direkten voz. Udeležencev bo 50. Izбира je bila izredno težavna, ker je bilo prijavljenih mnogo več, nego jih je bilo mogoče sprejeti. Posebna komisija, ki je poslovala v okviru mladinskega sveta na mestnem magistratu, se je ozirala pri izbiri na potrebnost otrok in na zdravniški izvid. Ker se računa za navedeno dobo za vsakega udeleženca polna oskrba je prišlo vred 800 Din, stane Podmladec vsak udeleženec na dan po 26 Din, kar je za južne razmere zelo malo in je mogoče samo tako, da se bo pripravljala hrana v lastni režiiji. Mestna občina je prispevala 10.000 Din, od katerih pa je Podmladec odstopil 5000 Din ferijalni koloniji Zenskega društva s pogojem, da se pri izbiri svojih članov ozira tudi na Podmladkarice na okoliških šolah. Po 3000 Din so prispevali oblastni odbor, okrajni zastop in glavni odbor Podmladke. Nekaj malega plačajo tudi starši tistih otrok, ki jih ni bilo mogoče povsem brezplačno sprejeti. Podmladec je namreč sprejel 30 dečkov povsem brezplačno, 7 dečkov pa plača vse, drugi pa izvesten del hrane in po gmočnih močeh staršev. Ferijalno kolonijo bo vodil tudi letos g. učitelj na tuk. vadnici M. Ravter.

Policijski zapor se prazni. Še pred nedavnim je »gostoval« v tukajšnjih policijskih zaporih kar 38 grešnih duš. Začelo se je temeljito čiščenje in v noči od 5. na 6. julij je prenočeval baje v častitljivi stavbi »Hotel Grafe« en sam ptiček, osamljen in brez družbe. Pa mu je gotovo bilo prav dolga.

Radi vročine je padel v nezavest včeraj ob 11 uri na križišču Aleksandrove in Meljske ceste dimnikarski mojster David P. Pri padcu je zadobil precejšnjo rano na glavi in lahko telesno poškodbo.

Pa so ga ujeli — pomožnega delavca pri neki tukajšnji stavbi tvrdi Matijo M. Tretjega t. m. je bil ukradel kolo Ivanu Klobasa iz hišne veže v Samostanski ulici št. 13. Preko dneva je 17 letni fant skril kolo za nekim plotom in sicer tako spretno, da ga ni mogel nikdo videti. Zvečer pa je kolo lepo vzel in se z njim odpeljal domov. Pri njem so našli tudi denarno puščico št. 77 z napisom Slovenska Straža. Lastnik puščice naj se javi na tukajšnji policiji.

Ga že imajo. Pred par dnevi smo poročali o polkušenem vlovu v pisarno tukajšnje mestne klavnice. Vlomilec je pustil na šipi, ki jo je razbil, odtiske svojih prstov. Ugotovilo se je na podlagi prstnih odtiskov, da je nevedč vlomilec neki Rudolf S., doma iz Studencev. Moža na policiji že poznajo.

Ta pa je lepa. Kar na lepem je udaril neki Ivan K. trgovca Maksa V. s pestjo po levem lcu, ko je slednji šel s svojo soprogo Ido preko državnega mosta. Maks V., ki je peljal poleg sebe kolo, je padel pri udarcu preko kolesa in se nekoliko poškodoval. Ljudje so se nemalo začudili ob nepričakovanom, sila dramatičnem prizoru. Ivan K. se bo za to svoje dejanje še zagovarjal. Baje se je hotel maščevati za to, ker ga je trgovec Maks V. tožil na sodniji.

Celje

Lepi uspehi celjske policije. Poročali smo že o aretaciji Vinka Lampreta in rekli, da bo preiskava najbrž odkrila še več nečednosti tega možkarja. Eno takih je prijavil trgovski sluga pri tvrdki Weiner g. Josip Vetrnik. V časopisu je čital o Lampretu in nato povedal policiji, da je Lampret tudi njega nameraval olajšati za zavitek moške obleke in perila, vredne 254 Din. Dne 28. junija je Vetrnik pustil v veži delicatne trgovine Stegu na Dekovem trgu svoje kolo z navedenim zavikom in šel v trgovino. Ko se je vrnil, ni bilo zavitka nikjer. Pač pa je zapazil zavitek v rokav Lampreta, ki je moško marširal proti

Prešernovi ulici. Skoči je za Lampretom in ga prijel radi zavijka. Lampret se mu je izvil z izgovorom, da se je hotel le posaliti in je vrnil Veterinarni zavetek. Takrat je Veterinir se verjel v Lampretovo šale, danes pa seveda nič več. — Ze 1. 1922. so zapisali v policijski dnevnik tako v Ljubljani kot v Zagrebu nekoga 1. 1892. rojene Ivana Grandošeka iz Rogoznice pri Ptuj. Tatvino mu očitno dnevnik. Pa se je Grandošek znal izmikati očesu postave. Prošlo sredo pa je imel smolo. Napil se je bil in v zajutrkovalnici Pajman na Slomškovem trgu je razgrajal ter lastnico obkladal s takimi izrazi, da je morala poseči vmes policija. Ko so pogledali v njegovo že stare delavske bukvice in videli ime ter tudi, da ni nikjer zabeleženo, da bi kaj pametnega delal, je moral v zapor. Pri aretaciji je imel pri sebi roman »Ben Hur«, ki da mu ga je baje dal neki neznanec spraviti. Podrobneje bodo Grandošeku obisti še preiskali. Čedna trojica je tudi, ki jo je policija prišla v sredo okoli 13. ure na glavni cesti v Guberju. So to trije brezposelni, brez stalnega bivališča in seveda tudi brez sredstev za pošteno preživljanje. Juhart Alojzij je 24 let star, Stefan Ramšak 20 let in Jože Sale šele 18 let. Saleja in Juharta je spravil v zapor Ramšak, ki je povedal policiji, da sta onadva v sredo dopoldne vlomila v neko hišo pri Zg. Hudinji. Pri preiskavi so našli pri Saleju sreborno uro in srebrno verižico, pri vseh pa razne sumljive predmete. Ramšak je moral v zapor, ker sta Sale in Juhart mnenja, da ni boljši od njiju. Pri zaslišavanju prav prično tlačijo drug drugega in bo mogoče preiskava dognala še marsikaj zanimivega.

Maškare se je šel v torek 8. t. m. delavec Rudolf Greter. Našemu se je in razgrajal ter s harmoniko cvilil sredi mesta po Aleksandrovi ulici. Ker je bil povrh še vinjen, so ga spravili v policijski zapor. Tam so dognali, da ima mož še neke obveznosti do zaporov okrajne sodnije, ker je bil enkrat obsojen na 2 dni zapore. Moral je seveda ta 2 dni službe takoj nastopiti.

Pijan voznik. V sredo okoli 8. zvečer je oko postave na Ljubljanski cesti ustavilo čuden transport. Konjiček je vozil sem in tja po cesti voz, na katerem je ležal popolnoma pijan Ivan L., posestnikov sin iz Tremerji. Stražniku ni preostajalo drugega, kot da je vse skupaj gnil na stražnico, kjer so spravili Ivana spat v keho, konja in voz so pa odpravili prenočevati k Skobernetu. Ko se je Ivan včeraj dopoldne maškast zbudil, seveda prvi hip ni mogel razumeti, kako je z njim. Vso stvar mu je raztolmačil šele polic. uradnik in mu vljudno sporočil, da bo plačal 4 kovače za prenočišče pri policiji in 2 kovača finančnemu ministru za kolek. Ivan je smatral to sporočilo za povsem upravičeno in je takoj odšel 6 kovačev.

Izgubljen: Vpokojeni ruski častnik Markov, ki stanuje v vili »Sokolov« na Bregu, je izgubil prošli torek med poljo z doma do Prešernove ulice iz hlačenega žepa 9 bankovcev po Din 100. — Marn Amalija, stanujoča v B. Ipavčevi ulici, je izgubila med Prešernovo ulico in Dečkovim trgov in bankovce po Din 100. — Toplak Viktorija z Ložnice je na Ljubljanski cesti zasejala svojo Din 150 vredno bluzo.

Dopisi

Škofja Loka

Javno kopalnico v Škofji Loki. Ko je pred leti narasla Selščica odnesla stavbo javnega kopalnišča Olepševalnega društva v Škofji Loki, je stalo društvo pred dejstvom ali preneha z delovanjem ali da v najboljšem slučaju s pičlimi dohodki živi skromno življenje. Vsi zavedni Ločani, posebno letoviščarji, kateri v poslednjih letih prihajajo v vedno večjem številu na letovanje, so opravičeno kritizirali, da mesto Škofja Loka, ki je oddana na dve strani s tako idealno vodo, nima svojega javnega kopalnišča. Sele po preteku 3 let se je na podpodo Prometnega odseka novi odbor Olep. dr. pod vodstvom predsednika g. V. Zaharstnika odločil, da postavi novo kopalnico. Na lepem in ravnem prostoru nad županovim jezom ob Poljanščici je zrasla na koles postavljena lična 40 m dolga lesena stavba, ki odgovarja vsem modernim in higijenskim predpisom. V stavbi sami je poleg bufeja in garderobe še 30 prostornih kabin, ob katerih vodi lep in širok hodnik. Pred stavbo samo je pa velik prostor za solnčenje, kamor seva solnce od zore do svojega zahoda. Ne manjka niti otroškega igrišča, kjer otroci po mili volji uganjajo svoje burke. Tudi za žogobarce in balinarje je dovolj prostora in sipe je toliko, da se lahko zakopije najširši debeluhar. O vodi sami je pa vsako govoricenje odveč, kajti kdor se je le enkrat kopal v Poljanščici nad županovim jezom, ta bo ostal stalen gost. Otvoritev novega kopalnišča bo v nedeljo 8. m.

Kamnik

Dijaško ciril-metodijsko kresovanje v Grobljah. V tem prelepem kraju sredi megiškega polja, ob starem znamenju, je na predvečer praznika sv. Cirila in Metoda priredilo domačinsko in kamniško dijaško kresovanje, ki je kljub kratkemu deževnemu blagoslovu privabilo mnogo ljudstva iz okolice. Ob velikem kresu so se vrstili govori, deklamacije, dijaški moški zbor je zapel več pesmic, nato pa so se vrstili šaljivi solospjevi, da se je med navzočimi kar utrinjalo. Peto leto kura na ta večer naše dijaštvo svoje kresove in prelepa misel prehaja med ljudstvo, ki se pričinja oklepati pomembne navade. Prav je da tako pridejo naši bodoči inteligenti med ljudstvo, da se seznanijo z njimi preprosti človek in vidi, koliko jim sme zaupati in graditi nanje. Mogočni kres sredi polja pa je oznanjal, da ravno po zaslugi katoliške dijaštva pričinja ciril-metodijska ideja dobivati tal tudi med priprostim ljudstvom! Po višinah okoli so tudi goreli kresovi, najlepša pa sta bila na Krvavcu in na Veliki planini ter najdalje vidna.

Upokojencem na smodnišnici v Kamaiku. Ker je poslanec Novak, ki zbira podatke o upokojenih v svrhu doseganja zvišanja pokojnin, odpotoval v Francijo za štirinajst dni, material o pokojninah pa je treba čimprej zbrati, da se potem predloži ministrstvu, sprejema nadaljnje prijave gospod. Kladnik v pisarni pri »Kristofu«. Kdor se še ni javil pri poslanecu Novaku, naj se v teku treh tednov javi pri g. Kladniku in si oskrbi sledeče podatke, ki jih mora javiti: 1. Ime in priimek; 2. bivališče; 3. dan vpokojitve; 4. katero oblastvo ga je vpokojilo; 5. številka vpokojitvenega dekreta, ali, če možno, dekret sam; 6. katera blagajna izplačuje pokojnino in od kdaj; 7. uradni naslov fonda, v katerega so vplačevali pokojninske prispevke ter 8. kje se sedaj ta fond nahaja. Vsi ti podatki so potrebni in ker so večinoma pri vseh upokojenih enaki, bo šlo zbiranje hitro od rok. Ne zamudi pa naj prilike noben upokojenec smodnišnice, ker se pozneje ne bodo več zbirali podatki zanj!

Trbovlje

Društvo za varstvo otrok in mlad, skrb v Trbovljah sprejme za šolsko leto 1928-29 24 učenc v gospodinjstvo šolo pod sledečimi pogoji: Prosilke morajo biti stare najmanj 16 let, popolnoma zdrave, lepega vedenja in morajo imeti primerno pred-

izobrazbo, t. j. najmanj pet razredov osnovne šole. Šola se prične 1. sept. t. l. Prošnje z zadnjim šolskim spričevalom je vlagati do 15. avg. 1928 pri gori navedenem društvu.

Odhod otrok na morje. Bolne otroke, katere pošljeja brat. skladnica in občina v svrhu zdravljenja k morju odpeljejo dne 9. julija t. l. Zbirališče in odhod ob 5. pop. izpred stare bolnice.

Stalno naraščajoči avto in kolesarski promet povzroča zlasti v poletnem času ogromne oblake prahu, kar gotovo ni v prid zdravju članov. Ze lani je občina nameravala nabaviti si škroplilni voz. Sicer je lani dospelo nekaj metrov cevi, a o škroplilnem vozu ni duha ne sluha. Gosp. županu bi priporočali, da bi vsaj enkrat šel peš na Vode, da bi tudi on bil deležen blagodejnega prahu.

Rogaška Slatina

Nesreča. V svetokrižkem premogovniku se je težko ponesrečil rudar Simon Šket. V jamo mu je padel klobuk in on se je nagnil za njim ter padel pri tem nad 40 m globoko. Prepeljali so ga takoj v celjsko bolnišnico.

Stavka. V tukajšnji steklarni so pričeli včeraj delavci stavkati. Peči so vse ugasnili. Steklobranci imajo pač še za kakih osem dni dela, potem so primorani ostati tudi oni brez zaslužka. Povod stavki je dala steklarna v Parčinu, ki so jo Viljema Abela dediti nedavno kupili za svoj koncern. V stavki so vse imenovane tvrdke razum steklarne v Straži.

Žalec

Umrl je v Vrbiu bivši načelnik orlovskega odseka v Zalcu Anton Pajk star šele 22 let. Bil je eden najbolj požrtvovalnih članov. Pokopali smo ga v torek. Udeležilo se je pogreba 18 članov v kroju z dvema zastavama ter 14 naraščajnikov. Na grobu mu je govoril v slovo br. Fr. Turnšek iz Poizele.

Slov. Konjice

Gasilska proslava. Tukaj. prostovoljno gasilno društvo je na praznik, dne 29. VI. proslavilo 55-letnico svojega obstoja. Vsa slavnost se je vršila v velikem obsegu ter je posebno bakljada na predvečer in budnica, kakor tudi koncert pred cerkvijo privabil mnogo občinstva. Posebno pozornost je vzbujala rudniška godba iz Trbovelj, ki je izvrstno zabavala vse poslušalce.

Osebnost. V soboto 30. maja nas je zapustil dotedanji vikar g. J. Lebič in odšel na svoje novo službeno mesto v Mariboru. Obenem je nastopil mesto vikarja g. J. Vajda, bivši dekan mareberški.

Trta. Vinogradniki z zaupanjem motrijo svoje brajre, ki z bogatimi nastavki kažejo na zelo dobro letino.

Cesta, ki pelje na pokopališče, bi potrebovala temeljite poplave. Sedaj ob lepem vremenu se gre, a gorje, ako dežuje. V tem primeru se ti udere noga v 20 cm globoko ilovico.

Sport

Glavna skupščina J. A. S. S. se vrši v nedeljo 8. julija v Ljubljani v damskem salonu kavarnar Emora. Pričetek ob 9. v slučaju nezadostne udeležbe pol ure kasneje istotam. Dnevni red obsega poročila predsednika, tajnika, načelnikov smuškega, drsalnega in kankaškega tehn. odseka, blagajnika in preglednikov. Nato sledi določitev sedeža Saveza in volitve. Končno določitev tekem za državno prvenstvo 1929, predlog za prireditve mednarodne smuške tekme v l. 1930, predlog za ustanovitev saveznega smuškega znaka in služajnosti.

SK Grafika. Pozivljam vse redno članstvo nogom. sekcije, da se sigurno udeleži sestanka, ki se vrši v petek, dne 6. t. m. ob 8 zvečer v društvenem lokalu. Dnevni red: Določitev 2 moštvev za tekme, ki se vrše v soboto in nedeljo dop. — Slučajnosti. — Načelnik.

SPORTNI ZDRAVNIKI V AMSTERDAMU.

Od 2. do 4. avgusta se bo vršilo v Amsterdamu v zvezi z olimpijskimi igrami zborovanje Mednarodne zdravniške lige za telesno vzgojo in sport. O tej ligi smo že pisali; osnovali so jo podvodom zimskih olimpijskih iger v St. Moritzu. Na čelu pripravljalnega odbora je docent F. I. Buytendyk, ki bo posloval tudi kot predsednik kongresa; tajnika sta dr. Bremen in dr. Reys. Število zborovalcev kongresa je preračunljeno s ca. 200; v prvi vrsti so povabljeni zdravniki, potem pa tudi pedagogi in sociologi. Pripravljalni odbor bo preiskrbel udeležencem stanovanja po znižani ceni.

Predavalni predmeti so sledeči: 1. Pomenotnje skušnje, ki določa fizično zmoglost; 2. srčni ritem; 3. kakšno vlogo naj ima telesna vzgoja v učenem nuftru ljudskih, srednjih in visokih šol za oba spola?

MARATONSKI TEKLI.

Mislili so maratonsko progo skrajšati, pa v zadnjem času nič več ne bomo o tem, in ostane pri dosedanj dolžini 42-1946 km, torej ca. 42,2 km. Ker je tudi letos maratonska proga v načrtu olimpijskih iger, nas zanimajo doslej doseženi uspehi na raznih olimpiadah. Grki in posebno še Amerikanci smatrajo maratonski tek za višek olimpijskih prireditvev, zmaga v tem teku se jim zdi najbolj častna. Dosedanji uspehi modernih olimpiad v tem teku so bili: 1896 v Atenah Grk Louiis 2 uri 55 min. 20 sekund; 1900 v Parizu Francoz Theaton 2:59:45; 1904 v St. Louisu Amerikanec Hicks 3:28:53; 1906 v Atenah Kanadeec Sherring 2:51:23; 1908 v Londonu Amerikanec Hayes 2:55:18; 1912 v Stockholmu Me Arthur (Južna Afrika) 2:36:54; 1920 v Antverpu Finec Kohlemeinen 2:32:35; 1924 v Parizu Finec Stenroos 2:41:22,6.

Olimpijski rekord Finca Kohlemeinen smatrajo obenem za svetovni rekord tega klasičnega teka. Sicer smo večkrat brali o rekordu Avstralca Milasa z 2:25:04, a v oficijelnih seznamih tega rekorda ni.

V zadnjem času bomo prav veliko o Amerikancih Clarence de Mar in Joe Ray, ki bosta prišla najbrž oba v Amsterdam; prvi je porabil nedavno za maratonsko progo 2 uri 37 minut in 8 sek., drugi pa 2 uri 34 min. in 13,4 sek. O Švedu Eklöfu bomo čas 2:52:12,5.

OLIMPIJSKA ZASTAVA IZ ST. MORICA.

Na svetu je vse minljivo; nekateri dogodki nas pa le preveč na to spominjajo. Beremo: Občina St. Moritz je prodala znano oficijelno zastavo s petimi krogi, nabavljeno za olimpijske igre v St. Moritzu, za umazanih 20 švicarskih frankov. Kupec je neki nemški sportni čevljar, na njegovem vrtu bo odslej zastava plapolala. Ta na stvari nič ne spremeni. Komaj so zadnji drsavi odšli iz St. Moritza in brž ko je bil izračunan denarni uspeh olimpijskih iger, že so mislili na prodajo simbola, ki je prinesel Švici toliko slave in še dosti več dragocene tnozemske valute.

Naše dijaštvo

Duhovne vaje za abiturijente bodo v Domu od 14.—18. t. m. Stan in hrana dnevno 10 Din. Prijave se še sprejemajo. — Vodstvo.

Otvoritev razstave slovenskih meščanskih šol v Mariboru

Kako veliko zanimanje vlada za to razstavo je najboljši dokaz prav velika udeležba od strani občinstva pri otvoritvi razstave, ki se je izvršila danes ob 11 predpoldne v drugem nadstropju tukajšnje dekl. meščanske šole v Cankarjevi ulici. Otvoritvi so poleg mnogoštevilnega občinstva prisostvovali med drugimi: šolski nadzornik dr. A. Pečovnik, gimn. ravnatelj dr. J. Tominec, dr. Poljanec, podžupan dr. Lipold, ravnateljica dekliske meščanske šole gđc. Stupca in drugi dostojanstveniki. Razstavo je ob napovedani uri otvoril v imenu ministrstva za prosveto prosvetni šef dr. Fran Kotnik, ki je v primernem nagovoru naglašal velik pomen razstave podarjačo lepo misel, da se mu razstava dozdeva kakor okno, skozi katero zremo v delavnice naših meščanskih šol. Po otvoritvi so si povabljeni gostje ogledali razstavo, ki za-

vzema malodane vse prostore tukajšnje dekliske meščanske šole.

Razstava je velik dokument sistematičnega desetletnega vzgojnega dela na naših meščanskih šolah. Velikanski moralni uspeh razstave, ob kateri gledalec včasih naravnost osupne, bomo znali ceniti tem bolj, če pomislimo, da nismo imeli pred prevratom niti ene slovenske meščanske šole. Razstava, h kateri se je prijavilo 33 zavodov iz cele Slovenije, je največje zadoščenje učitelstvu in staršem, za učence in učenke pa pomenja najlepše spričevalo. Tukaj zreš uspehe desetletnega rokotvornega dela in pouka: vezene, rezbarije, slike, spisovnice itd. Vse kar najličneje in najskrbneje pripravljeno in opremljeno. Vsak zavod, ki se udeležuje razstave, ima svoj posebni razstavni prostor.

Vse, prav vse pa priča o veliki ljubezni, ob kateri so nastajali in se porajali razstavljeni predmeti, ki dosegajo mestoma naravnost višino umotvora. Prav veliko pozornost so vzbudili tudi krasni razstavljeni predmeti Ciri-love tiskarne, ki se udeležuje razstave čisto v znamenju Slomškovega spomina in slave.

Gospodarstvo

NOVOST ZA FINANČNE IN PRIDOBITNE KROGE.

»Bančni bilančni grafikoni«, aparat za razčlenjevanje bilanc in za kontrolo sigurnosti, bonitetne ter likvidnosti bančnih zavodov. Kaj mora znati vsak delničar, vložnik, vsak neaktivno in aktivno sodelujoči upravni svetnik in vsak nadzorstveni svetnik o banki, kateri je svojo osebo zaupal? Poznati mora celokupno gibanje banke, a o tem mu more dati točna pojasnila le »Organizatorjev bilančni grafikoni«, najnovejše izumljeno sredstvo. Boniteto, likvidnost, sigurnost in stanje banke sploh mora prizadeti imeti na dlan le, ako mu je na razpolago bilančni grafikoni. Letne bilance nekaterih bank niso tako sestavljene kot bi strokovno morale biti; to pomanjkljivost pokaže plastično »Organizatorjev bančni grafikoni. Uložnikom bode »Grafikon« izborna služil, da bodo vedeli komu naj svoj tekoči prištejeni denar zapu-ajo, kje imajo istega dvigniti in kam zopet naložiti. Ker so banke delniške družbe in podvržene javni računski kontroli, so njih bilance javne, potom tiska razmnožene in vsakomur na vpogled. Tvrdba »Organizatorjev« bode radi tega v prihodnjih dneh, čim bode patent od patentnega urada v Belgradu registriran v svojih izločbah na Aleksandrovi cesti 7 razstavila ta praktični »Grafikon« ter istega demonstrirala na ta način, da bode potom »Grafikon« praktično razčlenjevala bilance vseh ljubljanskih denarnih zavodov. Vrstni red s potrebnim komentarjem nam bode tvrdka pravčasno sporočila, katerega bomo objavili, da se prizadeži interesenti lahko prepričajo potom ogleda kako umno in vsakemu umljivo je ta iznajdba napravljena. »Grafikon« je vsled praktične sestave lahko uporabljen tudi za vsa druga pridobitna podjetja.

* * *

Dohodki od direktnih davkov v letu 1927/28 ter davčna obremenitev posameznih pokrajin. Nenakomerno obdavčenje v naši državi je poznana stvar. Vendar pa je s številkami to težko natančno dokazati. Finančna statistika je sploh zelo komplicirana tudi v državah, kjer so ji dani boljši pogoji, pri nas pa je skoraj nemogoče. Pri indirektnih davkih se prevelika obremenitev prečanskih krajev ne razvidi, ravno tu pa bi bilo razmerje najvažnejše poznati, ker tvorijo ravno indirektni davki največji del dohodkov naše države. Tu hočemo pokazati, v koliko se kaže prevelika davčna obremenitev prečanskih krajev pri direktnih davkih. Eksaktno bi mogli preobremenitev izračunati le iz razmerja davkov do dohodkov davkoplačevalca. Ker pa dohodkov ne poznamo, tega ne moremo izračunati, temveč si pomagamo na drug način. Primerjati hočemo zato davke s številom prebivalstva v posameznih pokrajinah. Od prebivalstva odpade v naši državi na: 1. Bosna in Hercegovina 15,7% od celokup. prebiv. države. 2. Dalmacija 5,16%. 3. Hrvatska in Slavonija 22,5%. 4. Slovenija 8,78%. 5. Srbija in Crna gora 36,38%. 6. Vojvodina 11,48%. Skupaj 100% od celokup. prebiv. države.

Davčna obremenitev bi bila enaka, če bi odstotek obremenitev v posameznih pokrajinah vsaj v glavnem odgovarjal odstotku, ki ga tvori prebivalstvo posamezne pokrajine nasproti celokupnemu. Ta način primerjanja ni sicer popoln, a ker je naša država v gospodarskem pogledu precej homogenaa, pridemo tudi tako do približno pravih rezultatov.

Leta 1927. je bilo vseh direktnih davkov skupaj z davkom na poslovni promet vplačanih skupaj za 1705 mil. Din. V odstotkih odpade od te vsote na: 1. Bosna in Hercegovina 12,84%. 2. Dalmacija 3,1%. 3. Hrvatska in Slavonija 20,83%. 4. Slovenija 18,35%. 5. Srbija in Crna gora 25,7%. 6. Vojvodina 24,18%. Skupaj 100%.

Razmerje je tu precej drugačno kot pa je bilo pri prebivalstvu. Vidimo iz teh rezultatov, da ste Vojvodina in Slovenija plačali veliko več, kot pa bi odpadlo na število njih prebivalstva; dočim sta Srbija in Crna gora plačali manj.

Nekoliko večje vsote davkov v Vojvodini bi bile sicer upravičene z ozirom na višjo plodnost ter boljše gospodarsko stanje, a tako velika difference pa ni upravičena, ker preveč jasno kaže, da je vzrok te krivice v dosedanj davčni zakonodaji. Drugače pa ne moremo trditi, da je gospodar. stanje cele Srbije — brez Crne gore seveda — slabše kot na Hrvatskem ali v Sloveniji, ki ima sicer več industrije, zato pa slabšo in manj rodovitno zemljo. Še bolj se kaže neenakost pri poslovnem prometu. Tu plača Slovenija mesto 8,8%, skoraj 25%, Vojvodina 18% namesto 11,5%, Hrvatska in Slavonija 26% namesto 22,5%. Nasproti tem pa je plačala Srbija s Crnogoro namesto 36,4% samo 18,3%.

Iz tega se jasno vidi, kako nujno potrebno je pri nas bilo izenačiti davčne zakonodaje, ki more odino narediti konec dosedanjim razmeram. Če bo hotelo biti naše finančno gospodarstvo urejeno po načelih pravičnosti in enakosti, bo moralo dati direktnim davkom prednost pred indirektnimi. Za ta slučaj pa je enaka davčna obremenitev po celi državi glavni pogoj.

Neposredni davki v aprilu. V mesecu aprilu t. l. so znašali državni dohodki od neposrednih davkov 99,9 mil. Din (aprila lani 82,6 mil.) — na pram proračunu 139,5 (142,2) mil. Din. Proračun je manjši, povečal pa se je letos donos. Zlasti je znatno povečan dohodek od davka na poslovni

promet: april 1927 14,7, april 1928 18,2, proračun april 1927 oziroma 1928 18,3 mil. Din. Prvikrat se donos tega davka približuje proračunanim vsotam.

Izredni občni zbor Narodne banke. Za izredni zbor Narodne banke, ki bo v nedeljo dne 8. julija, je deponirano pri centrali v Belgradu in pri podružnicah 34.277 delnic s 1517 glasovi. Za zadnji redni občni zbor pa je bilo deponiranih 33.580 delnic z 1502 glasova. Ker je na dnevnem redu izrednega občnega zbora sprememba pravil, mora biti deponiranih najmanj ena tretjina vseh delnic.

Trgovinska pogajanja z Avstrijo. »Neue Freie Presse« poroča: V glavnih točkah je z Jugoslavijo prišlo do sporazuma in obstoji upanje, da bo tekom teh pogajanj pogodba zaključena. Kakor se sliši, je Jugoslavija popustila v vprašanju avstrijskih carin na živino in meso, kar bo omogočilo revizijo sedaj veljavnih dogovorov, dočim bo Avstrija pristala na koncesije, vsled katerih bo Jugoslaviji mogoče zvišati carine za različne postavke papirja, železnega in kovinskega blaga, usnenih izdelkov in nekaterih drugih industrijskih predmetov.

Rok za prošnje za dovolitev valorizacije investicij pri družbah, ki javno polagajo račune, je bil lamsko leto na podlagi finančnega zakona za leto 1927/28, podaljšan do 11. septembra t. l. Ker ta rok najbrže ne bo več podaljšan, je v interesu vseh prizadetih, da prošnjo pravočasno vložijo.

Borza

Dne 5. julija 1928.

DENAR.

Privatno blago je bilo na razpolago samo v devizah Newyork in Trst, drugo je dala Narodna banka. Tečaj so nespremenjeni, le Berlin izkazuje dvig, London pa malo poslabšanje. Največ prometa je bilo Curih, Praga, Berlin.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

5. julija 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 4. VII.
Amsterdam	—	2291,75	—	—
Berlin	1356,25	1319,25	1357,75	1357,50
Budimpešta	—	991,80	—	—
Curih	1094,10	1097,10	1095,60	1095,60
Dunaj	799,50	802,50	801,—	801,—
London	276,74	277,54	277,14	277,15
Newyork	56,75	56,95	56,85	56,855
Pariz	—	223,20	—	—
Praga	168,10	168,90	168,50	168,50
Trst	297,75	299,75	298,75	—

Dunaj. Devize: Belgrad 12,4875, Kodaj 190, London 34,58, Milan 37,2875, Newyork 709,60, Pariz 27,845, Varšava 79,59. Valute: dolarji 709,20, francoski frank 27,91, lira 37,46, dinar 12,47, češkoslovaška krona 21,015.

Praga. Devize: Lira 178, Belgrad 59,50, Pariz 132,75, London 164,70, Newyork 33,75.

Dinar: Newyork 176, Berlin 7,85, London 277,25.

Trst Belgrad 34,47, 33,50, Curih 365,75—370,75, Dunaj 265,25—275,25, London 92,86—92,89, Newyork 18,97—18,99, Pariz 74,70—74,80.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 129 den., Kreditni zavod 170—175, Vevče 105 den., Ruše 265—285, Kranj. industr. 300 den., Stavbna 56 den., Šešir 105—109.

Zagreb. Hipo 59,60—60, Jugo 88—88,50, Prastedion 950—960, Ljublj. kreditna 126—130, Srpska 145—147, Gutmann 205—215, Slavex 100—110, Slavonija 111—112, Trbovlje 482,50—490, Vevče 105—106, Strojne tovarne 98.

Dunaj. Podon.-savsko-jadr. 80,85, Zivno 109,25, Jugo 10,65, Hipo 7,40, Alpine 40,65, Greinitz 3,80, Trbovlje 58,95, Kranj. industr. 88, Mundus 179, Slavonija 1,35.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Zaključena sta bila 2 vag., 1 vag. bukovega oglja fko meja po 87 in 1 vagon desk, III, fko vag. meja po 450. Tendence neizpremenjena.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt): pšenica baška 78-79 kg 2% 392—395,50, nova za julij 320—322,50, avgust 317,50—320, moka 0 g, vag. bl, fko Ljubljana, plač. po prej. 525—530, koruza prompt, popolnoma suha 380—382,50. Tendence mlačna.

Novi Sad. Pšenica bač. 345—350, ban. 347,50—352,50, gor. ban. 347,50—352,50, oves 225—230, koruza neizpremenjena, moka 00 gg in 0 g 460—470, št. 2 440—450, št. 5 430—440, št. 6 415—425, št. 7 340—350, št. 8 230—235, otrobi bač., slav. 206—210, ban. 200—210. Promet: 12 vag. pšenice, 6 vag. koruze, 2½ vag. moke, 8 vag. otrobov.

Budimpešta. Tendence mlačna. Pšenica okt.

Sveta življenje in vrvenje

Roald Amundsen

Izguba Amundsena, o čigar smrti skoraj ni mogoče več dvomiti, je zadela švedski narod v srce. Ogorčenje nad generalom Nobilom, ki je s svojim slavohlepim, a nestrokovno pripravljenim podjetjem zakrivil to narodno nesrečo, nato pa se dal kot prvi sam rešiti; nadaljna brezbrzičnost Italijanov za usodo Amundsena in ostalih ponesrečenih, klicij hura na krovu »Citta di Milano« ob sprejetju rešenega Nobila — vse to stopnjuje ogorčenje švedskega naroda v pravi vihar. Časopisje označuje generala Nobila za »veka brez vsake časti in mu izraža svoje zaničevanje. Tako piše n. pr. dr. Karel Johansen v »Arbeiterbladet«. »Dagbladet« si prepoveduje poročila s »Citta di Milano« o sprejemu Nobila, češ da zahtevajo najpriprostejši človeški običaji, da se na pokopališčih in v njih bližini ne kriči hura.

Pri vsem tem se pa švedski narod še vedno ni odrekal nadi, da Amundsen še živi in da ga bo mogoče rešiti. Kot pristna stara korenina je Amundsen globoko zapisan v zavest švedskega ljudstva kot vzor moštva in odločne vztrajnosti, tako da si Amundsen enostavno ne morejo predstavljati kot mrtvega. V nedeljo so se po vseh švedskih cerkvah opravljale molitve za njegovo rešitev in vsem Švedom tli v srcu še vedno nada, da bo tudi topot, kakor že tolikokrat poprej, na kakršenkoli čudežen način našel smrti. Žal, da so te nade komaj še opravičene.

Iz Amundsenovega življenja.

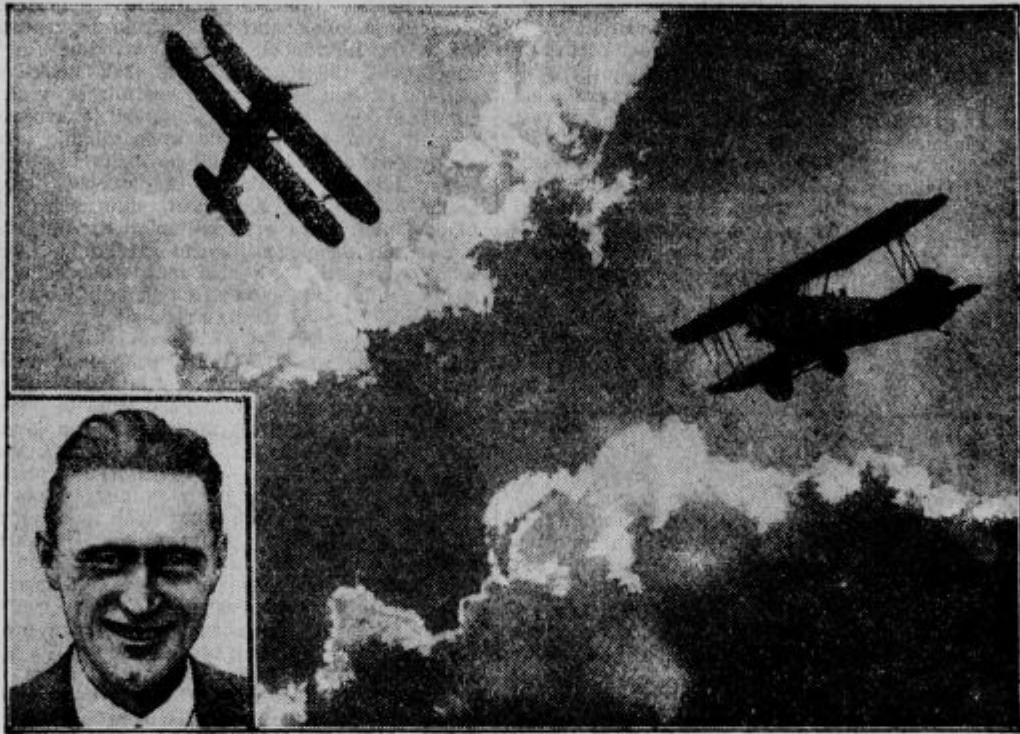
Roald Amundsen, ki bi bil 15. t. m. praznoval 56 letnico svojega rojstva, je bil poleg Nansena eden najodličnejših raziskovalcev polarnih predelov in razmer. Na to pot ga je potegnil Nansenov zgled: Ko se je Nansen leta 1889. vrnil s svojega grenlandskega potovanja, je bil mladi Amundsen priča zanosnega sprejema, ki so ga Norvežani priredili svojemu odličnemu rojaku v kristijanskem Fjordu; to je napravilo na Amundsena najgloblji vtis. Že leta 1893. je hotel spremljati Nansena na njegovem potovanju na severni tečaj, toda mati, ki ga je silno ljubila, mu tega ni dovolila. Šele po njeni smrti se je mogel popolnoma posvetiti svoji življenjski nalogi: raziskovanju polarnih dežel.

Leta 1894. je Amundsen pustil šolo in se vdinjal na neko ladjo, ki je šla nad tjujne, kot mornar. Novi svet, ki ga je spoznal na tej vožnji, ga je tako prevzel, da je postal namah eden najspodobnejših mož cele posadke. Potem je položil izpit za krmarja in leta 1897. se mu je posrečilo priti na belgijsko raziskovalno ladjo »Belgica« kot prvi častnik in se na njej pod vodstvom Adrienna de Gerlachea udeležiti ekspedicije v južno polarno ledovje. Vendar je Amundsen vlekla na

raziskovalno potovanje. To potovanje je dve leti nato dejansko nastopil in lahka, majhna ladja — najmanjša izmed vseh ladij, ki je kdaj nosila kako polarno ekspedicijo — se je sijajno obnesla. Amundsen je bil tedaj star šele 31 let, ko se je lotil reševanja teh vprašanj, ki so bila za znanost tako velikega pomena. Trikrat je moral prezimiti v polarnih predelih, vendar je neseča oktobra 1905 po uspelem raziskovanju severozapadnih prehodov srečno došel v San Francisco.

Cilj naslednjemu Amundsenovemu potovanju je bil južni tečaj. Tudi na to potovanje se je Amundsen pripravil z dolгими teoretičnimi in praktičnimi študijami, kar mu je tudi zagotovilo uspeh. Po 45 dnevni vožnji na saneh je došel Amundsen s štirimi spremljevalci dne 14. decembra 1911 na tečaj. Tako je za nekaj tednov prehitel nesrečnega kapitana Scotta, čigar razočaranje nad tem je med drugim pospešilo njegovo smrt v Antarktiku.

Ta uspeh je Amundsena spodbodel k nadaljnjim podjetjem. Če je odkril južni tečaj,

Nemški umetni letalec Gerhard Fieseler, ki si je na prvih nemških tekmah za mojstrstvo v umetnem letanju s 441,5 točkami kot prvi priboril naslov nemškega mojstra. Njegov nasprotnik Udet je dosegel 398 točk.

je hotel sedaj odkriti še severnega. Nameral je ta cilj doseči po istem potu, na katerem je bil njegov učitelj Nansen prodril tako daleč na sever. Zato se je leta 1923. zaupal istemu morskemu toku, ki je ponesel Nansenovo ekspedicijsko ladjo »Fram« proti vzhodu in severovzhodu in o katerem je znanost sodila, da teče na drugi strani mimo tečaja in se morda nadaljuje v vzhodnogrenlandskem toku. Amundsen je na tem svojem potu pač zbral podatke o morskih globinah in preskrbel znanosti druge važne ugotovitve, toda glavnega cilja pa vendarle ni dosegel.

Odnehal pa ni in se začel pripravljati, da bi dosegel severni tečaj po zračnem potu. Čim pa se je Amundsen odločil za letalo, se je ločil od znanosti. Kajti že Peary je bil leta 1907. dosegel severni tečaj in razen tega so že številne prejšnje ekspedicije, med temi tudi »Alaud«, na kateri je Amundsen leta 1923.-1924. potoval na sever, ugotovile, da severno od Grantlandije in Franc Jožefove dežele v Polarnem morju ni nobene celine. Zato oba poleta preko Polarnega morja nista prinesla nikakih posebnih znanstvenih uspehov. Prvi polet se je izvršil leta 1925., toda Amundsen je prodril tedaj le do 87. stopnje 44 minut severne širine ter se je moral vrniti. Srečnejši je bil leta 1926., ko je v Nobilovem spremstvu z italijanskim zrakoplovom »Norge« poletel s Spitzbergov preko tečaja Alasko. Toda ta vožnja mu ni prinesla pričakovanega priznanja in znanost jo je odklonila.

Amundsen se je razočaran umaknil v zasebno življenje, dokler ga ni akcija za Nobilovo rešitev zopet izvalila na nevarno pot, kjer je, kakor žal vse kaže, našel smrt.

Dijaki in policija

Med dijaki in policijo je težko kje najti drugo razmerje nego ono, za katero je v rabi označba: Kakor pes in mačka. Če se ne grizeta, se pa praskata ali vsaj drug drugemu nagajata. Dunajski dijaki so pred kratkim nadrobili policiji takole juho:

Po mestnih ulicah se je skoraj vsako noč dogajalo, da so neznanici podrl ali celo odnesli cestne svetiljke. Neke noči so pa policaji opazili petorico zakrinkanih mož, ki so nesli nekaj težkega in se pri tem kolikor mogoče skrivali v senci in ob zidovih. Skrbnemu policijskemu očesu pa niso ostali skriti in petorica je morala kmalu dati odgovor: Kdo in s čim in kam? Izkazalo se je, da je bil tisti težki predmet — steber ulične plinske svetiljke. Ha, vendar enkrat! Stražniki so ostro pozvali petorico, naj jim sledi na bliž-

njo stražnico in nese s seboj tudi corpus delicti. Toda možje so odločno ugovarjali, češ da se niso v ničemer pregrešili. Policija pa seveda ni hotela izpustiti mastnega plena; stražniki so zgrabili težki steber in ga z združenimi močmi vlekli na stražnico. Tatovi so šli pa lagodno ob strani in dajali policajem dobre svete, kako naj poprimejo, da bodo lažje nesli. Ko je celi sprevid prišel na stražnico, se je vseh petero mož izkazalo kot vseučiliščniki. Na vprašanje revirnega predstojnika, odkodi imajo steber, so odgovorili, da so ga kupili od tega in tega starinarja ter se izkazali tudi z njegovo pobotnico o prejetem denarju za laternski steber. S tem pojasnilom pa policija ni bila zadovoljna ter je poizvedovala dalje: »Čemu pa vam bo stajalo?« — »Na društvenem vrtu napeljavamo razsvetljavo.« — »Kako pa, da si stebra niste dali pripeljati, marveč ga prenašate sami?« — »Smo pač ubogi študenti in bi si radi prihranili stroške za prevoz.« — »Pa se je moralo to ravno ponoči zgoditi?« — »Gotovo, ker bi bilo o belem dnevu le malo neprijetno.« — Vsi odgovori so se glasili mirno in kakor ob sebi umevno. Policija fantov ni mogla pridržati v zaporu in tako so s svojim bremenom odšli — naravnost v sosedni okraj, kjer so policijo na čisto enak način »potegnili«. Igro so ponovili isto noč štirikrat in naslednje dopoldne je prejela policijska centrala štiri enako se glaseča poročila. Ni moglo biti dvoma — študenti so si dovolili šaljko na račun policije, ki ni še mogla izslediti zlikovcev, ki podirajo in odnašajo ulične svetiljke. Fantom so napokali najvišjo možno globo »zaradi skraj-

Princeza Elizabeta Schaumburg-Lippe in dr. Benvenuto Hauptmann, sin slovitega pisatelja Gerharda Hauptmanna, sta se te dni zaročila. Nevesta šteje 20 pomladi.

Marconijeve prve iznajdbe

Danes, ko igra brezžični brzojav v življenju kulturnih narodov vsak dan večjo vlogo, se je vredno spomniti iznajditelja Marconija in njegovih prvih poizkusov na tem področju. Marconi se je že kot 15-leten deček pečal z atmosfersko elektriko. Na strehi očeteve hiše je imel postavljene jeklene ploščice, ki so bile v zvezi z aparatom v hiši. Elektriko, ki so jo zbirale ploščice, je Marconi porabil za hišni električni zvonec. To je bil začetek njegove kasnejše iznajdbe. Poleti 1894., ko se je 20-letni Marconi mudil na počitnicah v Severni Italiji, se je v njem prvič porodila misel, da bi se pošiljala beseda v daljave po električnih zračnih valovih brez žic ali drugih umetnih zvez. Ta misel ga je čisto prevzela in še tisto leto je začel s poizkusi v neki vili pri Bologni. Spomladi 1895. je našel ključ za rešitev problema brezžičnega brzojava. Edini Marconijev pomočnik je bil tedaj neki priprost kmet, ki je moral nadzorovati sprejemni aparat. Po prvih upeh je ponudil mladi Marconi svojo iznajdbo italijanskemu poštному ministru, ki jo je pa kot nerresno stvar kratkoma odklonil. Nato je odpotoval Marconi v spremstvu svoje matere v Anglijo, kjer je dobil s pomočjo nekih sorodnikov potrebna sredstva za javni preizkus njegove iznajdbe. Dne 12. decembra 1901 je prvič prodrla črka S Morsejevega aparata z oddajne postaje v Anglijo na poizkusno postajo v Novi Zelandiji. Vendar je čakala Marconija še dolga trnjeva pot do popolne zmage njegove iznajdbe. Ni manjkalo vseh mogočih ovir in zasmeha. Tako je pisal neki neki londonski list 1. 1901 — cikaje na množestvilne italijanske lajnarje: »Dospel je k nam še en Italijan s svojo lajno, pa brez opice. Lajna ne gode, vendar hočejo z njo delati veliko hrupa.« Ta Marconijeva lajna danes obvladuje svet.

Jubilej pionirja svetovne industrije.

25 letni jubilej svojega delovanja je sredi minulega meseca proslavil dr. Ing. H. SCHICHT. Kot šef in vodja enega največjih podjetij svoje stroke na svetu uživa dr. Schicht ne samo doma na Češkem, ampak tudi daleč preko češkoslovaške meje največji ugled kot odlični poznavalec gospodarskih razmer, predvsem pa kemične industrije. Rojen je bil dne 1. februarja 1880 v bližini Liberca v severni Češki. Po dovršenih srednješolskih študijah je študiral na tehni. visoki šoli na Dunaju in v Charlottenburgu. Ravno se je pripravil za doktorsko disertacijo, ko ga je v letu 1903. pozval njegov oče, da vstopi v tvrdko Georg Schicht kot kemik. Prav takrat so se v maščobni industriji vršile velike premembe in oče je hotel, da stopi njegov sin v direktno praktično delo.

Po očetovi smrti je dr. Schicht prevzel vodstvo tovarne kot predsednik delniškega društva, vnet so delavec mu je bil pa mlajši brat Georg Schicht. Dr. H. Schicht je v letu 1908. zgradil prvo tovarno za izločevanje masti na evropski celine. V vojnem, zlasti pa še v poveljnem času je premagal vse zapreke njegov podjetni duh, čeravno so bile njegove tvornice na mah odrezane od izvenčeskkih tržišč. V priznanje zaslug ga je tehni. visoka šola v Brnu imenovala za doktorja ing. h. c.

Ludovik Haymann, nemški boksarski mojster v težki teži, ki se bo dne 7. t. m. v San Sebastianu boril z evropskim mojstrom Uzudnom Paolinom za evropsko mojsterstvo.

druga pota: tje, kjer je dolgo pred njim izpodletelo Franklinu in kjer je potem v nasprotni smeri prodiral Mac Clur, to je od Berinskega morja v Atlantski ocean. Kakor ponesrečeni Američan Franklin je hotel Amundsen najti pot skozi Davisov preliv, Baffinov zaliv, Lancastrov preliv in zapadno od njega ležeče polarno otočje v Tiho morje.

Po večmesečnih znanstvenih študijah pri slovitem profesorju Neumayerju, ravnatelju Nemške mornarice v Hamburgu, si je Amundsen leta 1901. kupil majhno jadnico, ki ji je dal ime »Gjøa«, da bi z njo odplul na svoje

Za duha in srce

Katoliški literarni problem

V junijskem zvezku »Schweizerische Rundschau« priobčuje Rafael Häne članek o Karlu Bormeuju Heinrichu, enem najglobočjih sodobnih religioznih pisateljev, ki ga je pa nemška katoliška javnost skoraj prezrla. V uvodu ima pisec tega članka nekaj splošnih opazk o katoliški literaturi, ki jih tukaj na kratko posnemamo.

Kar je že leta in desetletja prihajalo na knjižni trg kot katoliška literatura, se je gotovim temnim vprašanjem gladko izmikalo, z dobrim namenom, nuditi »zrelejši mladini in ljudstvu« to, kar jima gre. Pri tem pa se je docela prezrla, da je zaradi tega plast zrelih katoliških ljudi, odšla od te literature prazna. Ta se je ali popolnoma odvrnila od literature, ki ji ni nudila ničesar kakor mleko nedoletnih, ali pa si je utešila svoj duhovni glad tam, kjer so se sodobna vprašanja z odprtimi očmi prijemala in reševala, pri čemer pa rešitev le prevečkrat ni odgovarjala naši veri. Vendar pa je in je bila predprava vsake velike umetnosti, da obseže celokupnost življenja. To bi morala biti tudi naloga in predprava polpreteklega katoliškega pesništva, da bi, namesto da je uganjala nečasovno romantiko in obračala pogled v preteklost, odkrivala pereče sodobne probleme, in ateistični, panteistični, materialistični rešitvi postavljala nasproti katoliško rešitev, veliko in svobodno ustvarjajočo iz katoliške dogme, kot je katoliška umetnost preteklih stoletij vedno storila.

Dante n. pr. rabi za podzgradbo svetlišča svoje misne dogmatike pekel in Calderon, sladki Španec, se ne igra vedno z zvezdami in cveticami, marveč pozna tudi brezdnega greha in zavrženost Boguodtujenje duše. Tako tudi danes katoliškemu pesniku ne sme biti zabranjeno, s plamenico vere stopiti v pekel in na ta način vso vzvišenost krščanske misli razodeti v njeni neizprososti in višini. »To ne pomeni, kot Reinhold Lindermann v svojem članku »Moderni umetniški človek in krščanska kultura« (Hochland, april 1928) točno pripominja, »za kristjana žalostne pomešanosti z globnim principom niži, ne vohod v brezupno razbitost zemskega sveta, — ne — oživilni prihod čistega verskega motrenja, od umetnika iz ljubezni izvršeni vstop v neodrešeno padle stvaritve.« In dalje: »In hočete mi verjeti, da so bili najbolj krščanski umetniki, ki jih imenujem ustvarjajoče iz največje ljubezni, vedno oni, ki so s čiste višine svojega verskega zretja najglobočje, najbolj voljno stopili v razbitost in zlomljivost naravne in časovne oblike, da najdejo novo možnost utelešenja, novo središče odrešenja; vedno oni, ki so imeli zgraditi najbližji most med Bogom in svetom prenesti v sebi najbolj zavajajočo napetost med časom in nadčasom...« Dovoljni optimizem, ki je v predvojnem času vladal v katoliški literaturi (ki je vsekakor v oslavljenih delih likovne umetnosti tega časa našel svoj natančni pendant), je pojem katoliške literature tako zelo potvoril, da se je vprav ta življenju in resničnosti tuja poteza smatrala kot bistvena za katoliško literaturo in se v mnogih krogih še smatra, tako da se taki pesniki, ki veliko bitneje koreninijo v katoliški duhovnosti kot njihovi slavni in površni predniki, kot nemoralni odklanjajo ali pa da se, če kaže, molče prezre.

Če so katoliški pesniki polpretekle dobe vzeli za snov Boguodtujenost, so pojmovali greh bolj kot družabno zlo. Človek se razbije ob grehu, ker razkrajja občestvo in je družabno-sovržen. Toda vedno je človek, okrog katerega se vse suče. On je središče. Ta umetnost je antropocentrična in odgovarja antropocentrični religioznosti, ki je pred liturgičnim gibanjem in krepko obnovitvijo tozima prevladovala in duhovnemu profilu časa dala potezo slabotnosti. Heinrich pa spada med one redke katoliške pesnike, katerih delo se hrani iz najglobočjih virov katoliške religije. Tukaj je Bog središče. Ne moralizira, ampak kaže metafizično zasidranost morale v božanstvenem, religio, zveza stvaritve s Stvarnikom je življenska nit, ki, enkrat pretrgana, z naravno nujnostjo vede do katastrofe.

Rusko gledališče v preteklem letu. V ruski umetnostni reviji »Na literarnom postu«, ki izhaja v Moskvi, devjaja I. Glebov pregled gledališkega življenja v Moskvi za preteklo leto. 75 odstotkov vseh novih vpriporitev, pravi, se mora smatrati kot ponesrečene in brezbarvne. »Nič manj kot polovica od njih je bila kič, dekadentno razpoloženje in površna eksotika.« Nevarneje pa se zdi kritiko dejstvo, da je historizem osvojil gledališče v toliki meri, da je sodobnost iz njegovega obzora popolnoma izginila. Največje važnosti je po mnenju Glebova, vzpodbuditi proletarske pesnike, da se začno aktivno udeleževati dela za gledališče.

Slikarica katoliških svetniških legend. Pod tem naslovom popisuje dr. Josefina Widmar v »Reichsposti« z dne 1. julija svoj obisk pri naši slikarici Heleni Vurnik, ki se mudi sedaj na Dunaju. Počitniško razpoloženje v umetniški akademiji na Schillerjevem trgu. Sedaj proti šesti uri zvečer vročega junijskega dneva je razsežno poslopje s svojimi antičnimi stebrišči in portiki zapuščeno, le dvoje mladih veselih »slikarskih deklic« hušne se skozi hodnike in ena vatake borečemu se kentavru rožo za marmornato uho.

Le zgoraj v zadnjem nadstropju, v katerem prikopa tropična solčna vročina, je še nekaj življenja.

Iz vojaške službe

V čin rez. kapetana II. razr. so napredovali v topništvo poročniki Ivan Lipovšek, Žan Oblak, Branko Filipovič, Artur Valka, Ivo Karar, Alojz Zelenka, Stefan Kunc, Oton Gorski, Aleš Pavlin, Vekoslav Flajšer, Franjo Presler, Rudolf Bene, Zvonimir Jelenič, Ivo Novakovič, Ivan Sever, Pavel Polnik, Dušan Podgornik, Mijo Gokl, Janko Firbas, Pavel Altšeter, Evgen Patkaj, Vladimir Gajšek, dr. Leon Emanuel Vučin, Mirko Ročič, Rudolf Novak; v čin rez. poročnika, podporočniki Franjo Auslender, Leopold Loger, Viljem Vukšek, Aleksander Dragina, Lazar Vrucin, Rafael Lipovšek, Ljubomir Savič in Ivan Elgec. V konjenici v čin rez. kapetana II. razr. poročniki Zlatko Kralj, Zdravko Dragič; v inženjerski stroki v čin rez. kapetana II. razr. poročniki Slavko Delač, Josip Markešič, Franjo Jelčić, Srečko Ogrizec, Jaroslav Šel in Ivan Grebenšek; v zrakoplovstvu v čin rez. kapetana II. razr. poročnik Vekoslav Vavra; v čin poročnika podporočniki Ivan Rajh, Slavko Vučak, Stefan Prejster, Josip Seles, Franjo Šlabec, Joško Mnod in Rudolf Kumar; v ekonomski stroki v čin rez. administrativnega kapetana I. razr. kapetan II. razr. Josip Koen; v čin rez. admin. kapetana II. razr. poročniki Josip Biber,

Par obiskovalcev hodi z ganjenimi in oživljenimi obrazy, na katerih se zrcalijo pravkar sprejeti vtisi, gori in doli. Tam zgoraj je dobila pomembna umetnica vsled naklonjenosti vodstva Akademije za čas njenega bivanja na Dunaju prostor, kjer more nemoteno delati na svoji novi veliki umetni, sliki Marijinega Oznanjenja v nadnaravni velikosti. Z mično skromnim smehljajem stoji še mladostna ljubka plavalica žena kakor v senci svojega dela, na katerem je delala že tedne v popolni udanosti do popolne izčrpanosti. Gospa Helena Vurnik-Kottler je Dunajčanka in je študirala na Dunaju kot učenka prof. Ilmaira. Več let živi že kot soproga znanega arhitekta in kiparja v Ljubljani, številne monumentalne slike po cerkvah na Kranjskem in Primorskem izvirajo iz njenega čopiča. Toda vedno jo vleče zopet nazaj v njeno staro domovino, in tudi sedaj je stilne in kostimske studije za svoje največje delo napravila v dunajskih knjižnicah in galerijah.

Toda za pravi intervju gospa Helena Vurnik žal ni noben pripravljen objekt. Prav ničesar ne ve povedati o sebi: »Sploh pa se lažje izražam s slikanjem kot z govorjenjem,« meni in se ne zaveda, da že s tem predstavlja izjemo med slo ženami. Le o eni fazi svojega razvoja zna zabavno kramljati. Ko je bila kot prvi zenski risar nastavljena pri nekem dunajskem ilustr. dnevniku »Extrablatt«: »Dunajske podobe in vesele ulične scene sem risala sicer zelo rada, toda strašno mi je bilo, mlademu dekletu, če so me vzeli s seboj h kakemu »kriminalnemu slučaju« in sem morala narisati kakajga dunajskega »Blaubarta« (morilca žensk) ali kako detomorilko. Vendar pa sem se pri tem delu naučila za svojo umetnost mnogo tehnike gibanja in žanrskega.«

Na mali mizici ležijo fotografije in barvne skice njenih dosedanjih del, ki so nesla njen sloves v inozemstvo. S celo dušo korenini v prisrčnosti in Bogopolni mistiki katoliške svetniške legende, vedno znova se pogreze v nežne čudeže Marijinega življenja: le v doživljaju materinstva, naj bo še tako težko in grenko, more žena zoreti do popolnega umetništva. To je prepričanje, ki ga umetnica, sama mati dveh lepih otrok, pove zopet in zopet. Tako je tudi njena ljubljenska med deli, ki jih je ustvarila, Majniška Madona v ljubljanski stolnici. Barvna fotografija kaže otroško mlado Marijo v svetlomodri obleki, belo oblečenega dečka Jezusa na roki, ozadje tvori slonokoščeni stolp lavretskih litani, nad njim sponokosni stolp lavretskih litani, nad njim sponokosni stolp lavretskih litani, nad njim sponokosni stolp lavretskih litani. Četnonesno oblike Madonne kontrastira z ukazujočo resnobo, ki ji je izražena v potezah bodočega Odršenika sveta na njenih rokah.

Eno najmlajših del gospe Vurnik je monumentalna oljnata slika male svete Terezije iz Lieux v cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Predstavlja nam mlado spoznavalko v vizionarni zamaknenosti pri nogah križa, ki od nje okrašen z rožami, žareče raste, raste v sanjavo večerno pokrajino. V privatni lasti se nahaja čudnolepa sv. Magdalena, s posodo za mazilo v roki, plaha, na pragu dvorane, v kateri obedičuje Kristus in apostoli. O tej sliki pripoveduje umetnica značilno epizodo. Nikjer ni mogla najti modela, ki bi imel dolge, valujoče lase. In tako je morala za mlado damo, ki ji je bila za model in ki je seveda imela bubi-glavico, preskrbeti vlasuljo pri brivcu.

Tudi v drugih tehnikah se je umetnica poizkušala z velikim uspehom. Tako je od nje v škofjski kapeli v Trstu krasna tabernakelska podoba s štiriimi apostoli, ujedineni v baker. Veliko pozornost je vzbujal tudi ob priliki petdesetletnega sveteniškega jubileja ljubljanskega škofa dr. Antona Jeličiča po njenih načrtih izvršen slavnostni ornat, ki je bil cerkvenemu knezu izročen kot častni dar. Mašno oblačilo, od solških sester v Mariboru vzena v najnežnejši barvni umetnosti, kaže postavke mladostnih svetnikov Neže, Cecilije, Eme in Terezije, igrajočih se z jagnjeti in golobi, v blaženo prečišeni ljubkosti in radosti. »Vigilija v paradizu« je motiv tega edinstvenega umetniškega dela.

Zadnja podoba, na kateri dela Helena Vurnik na Dunaju je, kakor rečeno, podoba Oznanjenja. V nadnaravni velikosti, v trpkih, moških potezah in skopih barvah kaže svojevzrečno pojmovanje: zelo mladostna Madona, ki ima poteze umetničnice hčerke, stoji prestrašeno, roke ima dvignjene v deviški obrambi, to, poleg nje, v modrikast mrak ogrnjen vse presegaajoč angel z usodno resnobo v potezah, daleč v najnežnejšo luč potopljeno se svetlika obzidje svelega mesta. Podoba, katere opazovanje nas sili, da se pogreznemo v najglobočjo skrivnost naše vere! Slika bo dostopna na razstavi v umetniški akademiji od 1. do 4. julija.

Od umetnice izvira dalje vrsta izvršnih portretnih studij, radirank, fresk (v ljubljanski banki, exlibris in književne dekoracije), od katerih jih je več na razstavi »Pressa« v Kölnu. Le čezmerna skromnost te visoko nadarjene slikarice je kriva, da v njeni pravi domovini o njej premalo vemo.

Glasba

4. dvojni zvezek »Zborov« izide prav kmalu in prinese moške zborni skladateljev F. Juvenaca, A. Johsta, M. Tajčevića in V. Mirka, na 12 straneh. V književni prilogi izidejo nadaljevanja člankov o češkem pevskem festivalu, dr. A. Schwaba: Ipvaci in jaz, poročilo o turneji pevskega zbora Glasbene Matice na Češkoslovaško in Dunaj ter običajne rubrike. Pevec in pevke, podprite »Zborov« s številnimi naročili, saj znaša letna naročnina za obsežen in zanimiv list le 40 Din.

Josip Sotler, Josip Saks, dr. Ivo Belina, Todor Bahar in Dragotin Brunker; v čin rez. admin. poročnika podporočnik Dušan Vukelič; v inženjersko tehnični stroki v čin rez. admin. kapetana II. razr. poročnik Anton Bojce; v sanitetni stroki v čin rez. sanitetnega kapetana II. razr. poročnik Franjo Raguz; v sodni stroki v čin rez. sodnega kapetana II. razr. poročnik dr. Ivan Ograjner; v veterinarski stroki v čin rez. kapetana II. razr. poročnik Ivan Svetec; v topništvu v čin rez. podporočnika, narednik-dijak Lavoslav Dolinšek; v inženjerski stroki v čin rez. podporočnika narednik-dijaki Oskar Burdih; Janko Barle in Viktor Butkovič; v zrakoplovstvu v čin rez. podporočnika narednik-dijaki Josip Dobrila, Anton Matkovič, Oskar Hofer in Matija Nedič; v inženjersko-tehnični stroki v čin rez. administrativnega podporočnika narednik-dijak Hugo Stengl; v sanitetni stroki v čin rez. sanit. poročnika, dijaki absolvirani medicinski dr. Albert Slezinger, dr. Zlatko Sreć, dr. Leo Kun, dr. Milutin Svarc, dr. Milan Berger, dr. Vladimir Frankovič, dr. Zlatko Horvat, dr. Milenko Damjanovič, dr. Branko Vinek, dr. Silvester Novak, dr. Albert Špiler, dr. Franjo Frelj, dr. Ivan Herceci in dr. Bela Hohlšter; v pehoti v čin majorja kapetan I. razr. Josip Krasnik in Alfred Hubl. V aktivno službo je preveden rez. inženjerski podporočnik Jože Bajcar.

Materino pismo ob koncu šolskega leta

S posebnim zanimanjem sem čitala v »Slovenec« na Vidov dan izšli »Dramatičen prizor« iz »sklepne konference«. Marsikatero zdravo misel je povedal vsak izmed gg. profesorjev in vpoštevati bi se moral marsikak njihov nasvet. So tu vpoštevavanja vredni nasveti za šolske oblasti glede učnih načrtov in »naredb, ki pobijajo naredbe«, dasi se mi zdi, da je v zadnjih par letih v tem oziru vendar boljše.

Dobre nasvete najde v omenjenem »dramatičnem prizoru« tudi mnogoteri g. profesor, saj je v vsakem stanu boljših in slabših ljudi, več ali manje vrednih, dasi imajo iste študije in iste izpite. Bilo je in bo tako na vsakem polju in v vsaki stroki kakor je človek različen od človeka, individualnost od individualnosti.

Prav dobri nasveti so tudi za nas starše, ki se tresemo ob vsakem tromesečju in smo občutno prizadeti z neuspehi naših otrok.

Hvala Bogu! Zadnji mi je letos zlezal iz srednje šole, kjer so mi sedeli zapovrstjo. Jeseni bo 17 let, kar mi je stopil prvi otrok v srednjo šolo in veriga se ni pretrgala še nikoli do sedaj.

Iz tako dolge izkušnje sem se naučila marsikaj, četudi me izkušnja ni utrdila in sem bila za vse, kar se je tikalo otrok in šole, občutljiva slej ko prej.

Naj povem najprvo gospodom profesorjem, da jih starši, ki so inteligentni in ki se zanimajo za vse, kar jim pripovedujejo otroci doma, poznajo prav dobro in klasificirajo ter imajo dobro zapisane kot bolj ali manj sposobne, bolj ali manj stroge, preveč popustljive, take, ki imajo srca za deo in take, ki so samo živi paragrafi. Dobro smo čutili, kdo je in kdo ni dober pedagog; koliko usmiljenja sem čutila n. pr. s premeškimi učitelji, ki si niso znali priboriti rešpektu in niso mogli imeti discipline!

Večina otrok zna tako dobro karakterizirati svoje učitelje, da bi si človek ne mislil. Če je otrok že splošno dober opazovalec, kako je šele v šoli! Da bi vedeli učitelji in profesorji, kako dijaki zapazijo na njih vsako vrtilo pa tudi in še bolj vsako hibo, vsak nedostatek! Kako posnemajo njihove kretnje, govorjenje, vzklize, dovptje, grožnje in zmerjanje! Kako vidijo, če prihaja v razred ali če sedi malo drugače nego je v obče navada! Kako živo siliko podajo o vsakem vzgojitelju posebe, je naravnost čudovito!

Tako je mladina opazovala pred in med vojno in tako zvesto opazuje sedaj in bo vselej.

Leto za letom prihajajo pritožbe od raznih strani, da šolski uspehi niso v obče dovoljni in da zastajajo mnogo za predvojnimi. Navajali so se razni vzroki, prav posebno se je sredi letošnjega šolskega leta pisalo mnogo o tem, kaj naj bi bilo krivo slabim učnim uspehom.

Podpisujem, kar je dejal prof. Korenina v omenjenem »dram. prizoru«. Na srednjo šolo pride vevprek. Tega nismo krivi ne učitelji in ne dijaki, ampak razmere so take, da je pač srednja šola prenehala biti šola za nekako duševno elito.

In vendar so kljub danes prenapolnjene vse meščanske in obrtne šole; vprašujem se, kam so neki šli otroci pred vojno, ki jih starši niso tako rinili v srednje šole?

Prvi razredi srednjih šol so bili tudi prej prenapolnjeni; do tretjega razreda jih je pa že izčistila — šolnina, kajti šolnina, ki se je morala plačevati, če je dijak imel slabe uspehe, ni bila mala stvar tako za revnejše sloje kakor za srednji stan. Premnogokrat se je izkazalo, da so potem oni slabi dijaki postali dobri rokodelci in obrtniki, sposobni trgovski pomočniki, ki so se včasih prerili celo do samostojnosti.

Zdaj pa ni šolnine, ni sprejemnih izpitov in so uvedeni izpiti iz dveh predmetov; lahko si je torej misliti, kakšna je inteligentca, ki se prerije s tako težavo in s takimi olajšavami do konca. Zato je potem tako silna razlika med ljudmi istega poklica, med onimi, ki so z lahkoto in inteligenco prišli do cilja in med onimi, ki so priliezli potom vsakoletnih ponavljanih izpitov.

Da so stiki med učiteljstvom in starši, med šolo in domom potrebni, o tem se je pisalo, razpravljalo in ugotavljalo od raznih strani, doseglo pa se ni še toliko, kolikor bi bilo želeli.

Krivi da je, po pravici povedano, na obeh straneh. Starši so eni prenemarni in prepuščajajo vso skrb za uspehe svojih otrok učiteljem; druge navdaja, če je dijak slab, še vedno isti strah pred profesorji, kakor bi oni sami bili še šolarčki in se bali graje; če so pa otroci dobri dijaki, si pa starši mislijo, da ni potrebno, da bi povpraševali zanje. Pa tudi profesorji niso vsi taki, da bi se jim človek mogel približati zaupljivo, pomeniti se z njimi, kako in kaj bi bilo ukreniti, da bi se dijak poboljšal. Za svojo osebo moram priznati, da so bili profesorji, s katerimi sem se posvetovala v dolgi vrsti let, po veliki večini dobri svetovalci, uvidni in ljubeznivi. Naletela sem pa že tudi na take, ki so samo potegnili svoj notes iz žepa pa mi povedali red, ki ga je dobil otrok iz dotičnega predmeta in me odslavili brez vsake druge besede. Šla sem nekoč na nemški gimnaziji k profesorju Nemeu, ki je učil geografijo. Bil je tako silen in visok, da sem morala vpogniti glavo močno nazaj, da sem ga videla v obraz. Ko je slišal priimek mojega sina, je zavpil nad menoj: »Kaj, vaš sin? Len, malovreden paglavček je ta, ki je po vrhu še nesramno drzen!« Stresla sem se pred silnim Teutonom; če pa mislim nazaj, se mi zdi, da me je pogledal čez ramo in se smehljaj nad utisom, ki ga je napravil njegov izbruh. Izkazalo se je, da je bil dotični profesor najboljša duša, ki je le s težko in silno nerad dal komu nezadosten red, a jaz vendar nisem šla k njemu nikoli več.

Če bi hotela naštevati posamezne slučaje, napisala bi lahko debelo knjigo. Velike važnosti so za nas starše posebne govorilnice na šolah.

Ko so mi bili otroci na takih šolah, kjer so bile govorilnice, in je imel vsak profesor za pogovor svojo posebno uro, sem šla z lahkim srcem, ker sem vedela, kar mi bo povedal, bom slišala sama. Ko je pa bilo treba na šoli iskati profesorja med odmorom v konferenčni sobi in ga tam izpraševati v navzočnosti velikega števila učiteljev, bilo je to strašno hudo in mučno. Profesor je bil morda utrujen ali jezen če je videl slab red mojega otroka — tudi takih sem imela še preveč! — na se mi je zdelo, kakor da je mene narahlil, kakor da sem jaz nemarna, površna in imam take slabe reče. Zdelo se mi je, da je govoril preglasno, da so vsi utihnili in vsi poslušali samo »mojega« profesorja in da so gledali vsi samo mene, ki nisem vedela, kam bi pogledala od sramu.

Da, da, gospod profesor Wester, taka pot je bila res huja, nego pot k spovedi in povem vam, da sem prav vesela, da sem rešena takih križevih potov.

Vendar moram ob slovesu, ko se mi zdi, da se sama poslavljam od srednjega šol, izreči svojo zahvalo vsem, naj bodo mrtvi ali živi, blizo ali daleč, vsem učiteljem in profesorjem, ki so vodili in učili mojo deco skozi tako dolgo vrsto let.

Mati.

J. Lindič:

O prohibiciji v Ameriki in še nekaj

(Malo odgovora na članek v »Slovenec« štev. 146 z dne 28. junija t. l.)

G. dr. Šarabon dokazuje, da ase prohibicijski zakon v Ameriki krši. Toda vsak zakon se krši. Ne samo v Ameriki, temveč tudi pri nas v Jugoslaviji. Naj navede samo en zakon, ki ga še ni nihče prekršil. Krasti in ropati in — ubijati je v vseh kulturnih državah prepovedano, pa vseeno tatje krađejo, roparji ropajo in ubijalci ubijajo! Pa menda vendar ne bo noben pravnik in normalen človek trdil, da bi morali radi kršiti zakone sploh — odpraviti! Kam bi rovedla taka logika? Če se zakon krši, s tem še davnno ni dokazano, da zakon sam na sebi ni pravilen.

Seveda ga v Ameriki tudi še pijejo. Med 140 milijoni prebivalcev je gotovo še dokaj ljudi, ki menijo, da je nekaj heroičnega — zakone ne spoštovati, temveč kršiti. Toda med Ameriko in nami je gotovo velikanska razlika. Kdor tam alkohol proizvaja, prevaža ali ga uživa, je v nevarnosti, da ga strogo kaznujejo. Pri nas so pa pivske navade tako ukoreninjene, da bi mnogi najraje zaprli abstinence kot nenormalne ljudi, ker hočejo ostati — trezni!

Kako ganljivo je čitati »pristine ameriške račice«, da si uradniki na meji kar lahko telefonirajo med seboj in tiho tapce preko meje spuščajo. Kajpada je tudi v Ameriki mnogo korupcije. Kje je pa ni? Tudi breznačelnosti! Kje je pa ni? Tudi dvojne morale! Povejte, prosim, kje je ni? Toda iz posameznih slučajev — če tudi številnih — sklepati na splošno, se pravi delati krivico Ameriki.

Toda komaj si začne ta ali oni čitatelj mencati roke od veselja, da prohibicija v Ameriki radi tiho tapstva ne uspeva, že nam pisec pove zgodbo o 76-letni ženi, ki so jo trikrat dobili, a zato enkrat brezobzirno na smrt obsodili. Zgoraj brezmejna popustljivost, spodaj brezmejna strogost! Kje je resnica? Najbrž v zlati sredi.

In te ameriške deklice! Prej niso ne pile, ne kadile. Sedaj pijejo in kadijo. Prihajajo v gostilne, naročijo si malinovec, vzamejo iz žepa steklenico žganja, izlijajo malinovec, nalijejo žganje in pijejo... Risum teneatis, amici!

Ameriška prohibicija »je največji bluf svetovne zgodovine in največja sramota za Ameriko, Radi bi jo odpravili, pa jih je menda sram.« Kaj bo nas Slovence sram pijančevanja! Amerikanci naj se sramujejo, ker so prohibicijo vpeljali, pa je sedaj ne morejo odpraviti. Vsakdo dobro ve, da v Ameriki prohibicije odpraviti ne morejo iz enostavnega razloga, ker je Amerika svobodoljubna država, kjer odloča pri glasovanju — večina! Tri četrtine volilcev je glasovalo zanj in zakon bo toliko časa ostal zakon, dokler bo to večina hotela.

Končno sem tudi jaz vesel, da se je g. profesorju takoj prvi dan posrečilo v New Yorku zagledati pijano žensko, na fleh ležečo. Torej le ni šel zastoj v Ameriko, če se mu je posrečilo v New Yorku, ki ima šestkrat več prebivalcev kot vsa Slovenija, z največjo pazljivostjo zagledati — čujte in strmite — eno pijano žensko. Pravijo sicer: »Eine Schwalbe macht noch keinen Sommer«, toda kdo se bo na to oziral, glavna stvar je, da prohibicija ni uspeła in uspeti ne sme, ker ga pač radi lepo v miru v Evropi še naprej — cukamo.

Najnihče ne misli, da prohibicijo branim. To ni moja stvar. Pravijo, da so Amerikanci svobodoljubni. Če so se baš ti svobodoljubni Amerikanci osvobodili ali se vsaj hočejo popolnoma osvoboditi spon alkohola, že vedo zakaj. So že bolj pametni, kakor beraška Evropa, ki po Ameriki posojila »lehta«.

Naj bo s prohibicijo, kakor hoče! Vsi vemo, da Amerika propada, ker je tam alkoholni prepovedan in se davki od leta do leta znižujejo, tukaj v Jugoslaviji so pa kozarci polni, žepi prazni, a davki — visoki!

Vem, da je tolažba sladka: le pijmo ga, le pijmo ga, ker pri nas še ni prepovedan, saj ga v Ameriki, kjer je strogo prepovedan, še bolj pijejo! Naj le gonijo abstinence svojo lajno... Dasiravno baje v Ameriki sedaj več pijejo kot pred prohibicijo, se vendar alkoholni kapital v Evropi radi prohibicije v Ameriki silno vznemirja in je ustanovil v Parizu posebno pisarno, odkoder pošilja listom — mnogokrat plačane notice o neuspeli prohibiciji v Ameriki! Čemu vse to? To je meni uganka!

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1.50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje.
Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Organist
obč. tajnik, ozir. kapelnik, išče službe. Naslov v upr. lista pod št. 6134.

Mesarski pomočnik
mlad, sedaj prost, išče mojstra v Ljubljani, pri katerem bi se še nadalje izvečal. Plača postranska stvar, drugo po dogovoru. Naslov v upravi lista pod št. 6069.

Službodobne

Tesače
za trame sprejme v trajno delo takoj lesna trgovina V. Braz, Ljubljana, Sv. Petra cesta 2.

Pisarn. žensko moč
s trgov. prakso, se sprejme takoj. Samo pisemne ponudbe brez pril. znamk upravi »Slov.« št. 6068.

Iščemo delovodjo
vestnega tašnerja ali sedlarskega mojstra za takoj ali pozneje. Prednost imajo le strokovnjaki. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 6136.

Učenec
se sprejme v manufakturno trgovino pri tvrdki Ivan Cvikelj v Ptuj.

Vajenca
za mizarstvo obrt sprejme takoj z vsi oskrbo. Ponudbe pod »Vajenec« št. 6144 na oglasni oddelek Slovenca.

Denar

Družabnik
ki ima veselje sodelovati v dobrih dohodih trgovini mešanega blaga na deželi, v lepem kraju, se išče za takoj. Potreben kapital 50.000 Din. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 6127.

Družabnik
za že vpeljano mizarstvo obrt se sprejme. Potreben kapital 15—30.000 Din. Ponudbe pod Mravljica št. 6143 na upravo.

Posredstva

Enodružinsko hišo
s štirimi sobami, prodam. Naslov v upravi št. 6071.

Stanovanja

Stanovanje
s 3 parket. sobami s priključki, v stari hiši, oddam s 1. avgustom. — Pisemna vprašanja pod šifro: »Mirno« na upravo »Slovenca«.

Stanovanje
visokopritlično, treh sob in kuhinje, električ. razsvetljava in vodovod, se odda v Stožicah št. 48, Dunajska cesta.

Prometni odsek
v Škofji Loki ima na razpolago za letovišarje še dovolj lepih in prostornih SOB. Prehrana s sobo samo nekaj nad 30 Din. Kdor želi na letovanje v Škofjo Loko, naj se obrne na Promet. odsek za Škofjo Loko.

Zasluzek

Zastopniki
se iščejo, tudi kot postranski zaslužek, za nabiranje članov od hranilnega zavoda, za takoj. Dopisi pod »visok zaslužek« na upravo Slovenca Maribor.

Vnajem

Lokal
se išče v Dol. Logatcu, obstoječ iz ene ali dveh sob in majhnega skladišča. — Ponudbe pod »Lokal« na upravo »Slov.«

Prodamo

Najboljši malinovec
vsako množino, tudi na drobno, nudi »Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Poljanski n. 10 A.

Salami
najfinejše domače in ovske poceni napredaj pri I. Buzzolini, Ljubljana, Lingarjeva ulica.

Ugoden nakup!
Kratek glasovir, črn, poceni prodaja radi odstopanja Dobrajc, Maribor, Frančiškanska 21.

Malinovec
pristni, razpošilja po 17 Din kilogram Andrej Čufer, Jesenice, Gorenjsko.

Obrt

Vrvarske izdelke
najboljše kvalitete kupite najceneje v največji vrvarni v Jugoslaviji: Tovarna motovza in vrvarna d. d. Grosuplje pri Ljubljani. Komisijske zaloga: Franc Palme, Ljubljana, Gosposvetska c. 7; Celje, Cankarjeva 7 in Maribor, Koroška 8.

Ivan Pavlin
izdelovanje in popraviljanje dežnikov, Razpotna ulica št. 6.

Objave

Preklíč!
Podpisani javno preklíčam vse razžaljive besede, ki sem jih izrekel napram gđe. Višner. Stropnik J.

Razno

Vinotoč

na prometnem mestu se odda v najem, odnosno na račun takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo lista Celje pod št. 300.

Veletrgovina vina

išče sposobnega, popolno zanesljivega ter vpejlanega

zastopnika

za prodajo vina na drobno. Ponudbe z naznačbo pogojev, ter prepisi spricval pod »Marljiv i pouzdan P-1050« na »Interreklam« d. d., Zagreb, Marovska 28.

Vsakovrstno zlato kupuje

po najvišjih cenah. ČERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Debeluskinaste otrobe

kupite najceneje pri tvrdki A. VOLK, Ljubljana, Bealjeva cesta 24.

Drva

bukove in hrastove odpadke od parketov. dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga

V. SCAGNETTI
v Ljubljani, za gorenjskim kolodvorom.

Kupujem hrastove obrobljene podnice

(belag), 19—28 cm širine, promptna in kasneja dobava,
50 (53) mm 280 cm
41 (43) mm 265 cm
Morejo biti mešani vagoni dveh debelosti. — Najnižje ponudbe pod »Belag N. broj P-1055« na »Interreklam« d. d., Zagreb, Marovska 28.

Foto

aparate in potrebščine ugodno kupite v drogeriji A. Kane sinova, Ljubljana in drogeriji Wolfram nasi. M. Kane, Maribor, Gosposka ulica 33.

Slovensko-srbohrvatski slovar

Sestavil dr. Albin Vilhar.
V platno vezan Din 70.—.

Srbohrvatsko-slovenski slovar

Sestavil dr. Albin Vilhar.
V platno vezan Din 60.—.

Jugoslov. knjigarna v Ljubljani

Slovenske deklice

se sprejmo v svrhu priučitve nemščine v Marijinem domu (Marienanstalt) v Gospe Sveti (Maria Saal) pri Celovcu

Zavod obsega:
1. Petrazredno ljudsko šolo;
2. trirazredno meščansko šolo;
3. desetmesečno gospodinjstvo in kuharsko šolo.
Kot prosti predmeti se uče: godba (klavir, violina, citre); jeziki: (nemščina, francoščina, italijanščina), strojepisje, stenografija.
Šola se prične 1. septembra in konča koncem junija.

Malinovec

iz lekarne dr. G. Piccoli v Ljubljani, Dunajska cesta je staroznan kot pristni naravni izdelek z najfinjšim sladkorjem vkuhan brez umetne barve in ne vsebuje nikakih kemičnih dodatkov za konserviranje.
Oddaja na drobno in veliko. Cena nizka.

Sprejem gojencev v Administrativno šolo v Beogradu

Administrativna šola v Beogradu sprejme letos 60 gojencev.
Šola se prične s 1. oktobrom t. l. in traja 3 leta.

Prijave za sprejem v Administrativno šolo je treba poslati do 15. avg. t. l. Oni, ki želijo stopiti v Administrativno šolo, morejo dobiti program za polaganje sprejemnega izpita pri vseh Komandah vojnih okrožij in Komandantih mesta v Nišu, Zemunu, Subotici in na Sušaku in končno pri Upravi Administrativne šole v Beogradu (Donji Grad).

Iz Uprave Administrativne šole.
17. junija 1928. — Štev. 1867.

Radio

Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andreč
Broširan Din 60.—, vezan Din 76.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Henrik Sienkiewicz:

Na polju slave

(Povest iz časa kralja Jana Šobieskega.

Stegnil ji je naproti razprostrte roke in padla mu je v objem žalostna in hkrati hvaležna, kakor se zateče hčerka k očetu, ki jo potolaži v težkem trenutku. Pan Pongovski jo je zopet pričel božati z edino roko po plavalasi glavici in tako sta dolgo molče sedela.

Medtem se je bilo stemnilo: pozneje je preplavila mesečina zamrzla okna in tu pa tam se je po dvorišču razlegalo zategnjeno pasje lajanje. Toplota deviškega telesa je segala panu Gedeonu naravnost v srce, a ker se je bal, da se predčasno ne izda, ni hotel biti delj časa izpostavljen skušnjavam.

»Vstani no, dete moje,« je rekel, »saj se ne boš več jokala?«

»Ne bom se,« je odgovorila gospodična in mu poljubila roko.

»No vidiš! Tako je prav! Ne pozabi nikoli, da imaš v meni trdno zaslombo, da boš tukaj vedno imela tiho zavetišče. Mladenci so že vsi taki: radi bi letali kot veter po vsem svetu. Jaz pa imam samo tebe. Dobro si to zapomni!... Večkrat si si morebiti mislila: »varuh gleda mrko kakor volk, išče samo prilike, da bi koga okregal, in moje mladosti ne more umevati.« Ali veš, o čem je vedno mislil in še misli ta tvoj varuh? Je že res, da misli večkrat na svojo izgubljeno srečo, na žalost, ki mu tiči v srcu kakor ost sulice. A poleg tega misli samo še na te, samo na tvojo bodočnost, na to, kako bi te čimbolj osrečil. O tem sva se ure in ure razgovarjala s panom Grothusom, tako da se je včasih kar nasmehnil. Dejal je, da imam samo še to skrb v glavi in nobene druge. A na vsak način sem ti hotel zago-

toviti, da boš imela tudi po moji smrti miren in zadosten kos kruha pa najsibo še tako skromnega.«

»Bog mi ne daj tega dočakati!« je zaklicala gospodična in se zopet pripognila nad dlanjo pana Gedeona. Njen glas je bil tako iskren, da je na mrkem obrazu starega šlahčiča za trenutek zasijala prava radost.

»Ali me imaš vsaj malo rada?«

»Oh, varuh moj!«

»Bog ti poplačaj, deklica! Saj še nisem tako hudo star pa tudi telo bi bilo še dovolj krepko, če bi ne bilo teh ran na koži in v srcu; a ljudje pravijo, da preži smrt vedno pred vrati in poteka nanje, kadar je je volja. V tem slučaju bi ostala ti sama na svetu, če ne štejemo pani Vinicko. Pan Grothus je dober, a tudi premožen človek in vem, da bo vedno spoštoval mojo voljo in oporoko. A kdo bi vedel, kako bodo ravnali ostali sorodniki moje pokojne žene... to mi dela skrb! Belčončco je dobila moja žena za doto, po njej sem podedoval to posestvo. Kaj, če bi se hoteli prepirati, pravdati... Za vse to se moram pobrigati. Pan Grothus mi je v tej zadevi tudi nekaj nasvetoval in ni dvoma, da bi njegov nasvet zalegal... A to je prav čudna reč in zato ti ne bom o tem več govoril... Rad bi se njegovemu veličanstvu kralju osebno predstavil, da bi priporočil tebe in svojo zadnjo voljo njegovemu varstvu. A kralj je zdaj preveč zaposlen s sejmom in z bodočo vojno. Pan Grothus mi je sicer pravil, da odrine v slučaju vojne najprej vojska pod hetmani, medtem ko ostane njegovo veličanstvo v Krakovu... Morebiti bi tačas kazalo... Potem bi lahko skupno odinila... A naj bo kakor hoče, vedeti moraš, dekletce moje, da je in ostane tvoje vse, kar imam — in čeprav bi se moral poslužiti nasveta pana Grothusa... Kakopak!... in če bi se to zgodilo magari eno uro pred mojo smrtjo!... Tako je in Bog naj mi pri tem pomaga. Nisem vetrnjak, niti puhloglavec, niti ne razbojnik. Nikakor nisem tak kakor Tačevski.«

DESETO POGLAVJE.

Panna Sieninjska se je vrnila v svojo kamrico polna hvaležnosti do varuha, ki doslej ž njo še nikoli ni tako pristrčno govoril. Obenem pa je bila huda, polna bridkosti in studa do ljudi in vsega sveta. V prvih trenutkih sploh ni utegnila niti ni mogla mirno razmišljati. Imela je samo občutek, da se ji je zgodila velika krivica, velika nevednost, da je prestala hud udarec neusmiljene usode.

Za svojo dobroto, skrb, hrepenenje, za vse, kar je storila, da bi vzpostavila pretrgane vezi, so jo poplačali samo s hudobnim podtikanjem. Toda temu ni bilo več odpomoči. Saj vendar ni mogla Jacku še enkrat pisati, mu zopet vse tolmačiti in se opravičevati. Takoj si je morala očitati to poniževalno misel in je celo zardela od sramote. Razen tega je bila prepričana, da se je Jacke že odpeljal...

Potem pa pride vojna in morebiti se ne bosta v življenju nikoli več videla. Morebiti celo pade, pade v prepričanju, da ima ona hudobno, zavrtno srce. Nenadoma jo je prevzela neizmerna žalost: Jacke je stal pred njo kakor živ, s svojim ožganim obrazom, s svojimi otožnimi očmi, ki jih je tolikokrat zasmehovala, ker so bile popolnoma ženske.

Kakor urna lastovka so zletele njene misli za potnikom. Klicala ga je: »Jacke! saj ti nisem hotela nič slabega! Jacke, Bog mi je pričal! Ona ga kliče tu, on pa se niti ne zmeni za njo. Pelje se dalje in če se tudi spomni na njo, se le namrdne in pljune.

Biserne solze so se ji zopet prikazale na trepalnicah. Počutila se je prav slabotno; trenutnemu razburjenju je sledil trenuten obup. Pričela si je govoriti: »Ah! Kaj mi vse to pomaga! Naj mi Bog odpusti in ga spremi! Kaj bo z menoj, to je postranska stvar!«

A usta so ji vkljub temu drgetala kakor otroku. Oči so gledale kakor oči preplašene ptice in neke v skritem kotičku svoje kakor solza čiste duše je na tihem tožila Bogu svojo nesrečo.

=====

LJUBSKA KNJIGARNA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 26 zvezek: A. Sheehan, Nodlag. Povest trškega dekleta, 24. in, vez 32 Din. — 24 zvezek: A. Marby, Hanka. Ljubsko-srbska povest, 22 Din, vez 30 Din. — 25 zvezek: Haggard, Hči cesarja Montezuma, 32 Din, vez 42 Din. — Starek in njegova burleska življenja, 14 Din, vez 22 Din. — 27 zvezek: Pregelj, Otrci solina, 24 Din, vez 32 Din.